

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Ocak 2022

Son Güncelleme Tarihi: 04.02.2022

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	28
1) MAL TİCARETİ.....	29
2) HİZMETLER TİCARETİ.....	41
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	46
E- SERBEST BÖLGELER.....	52
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	58

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

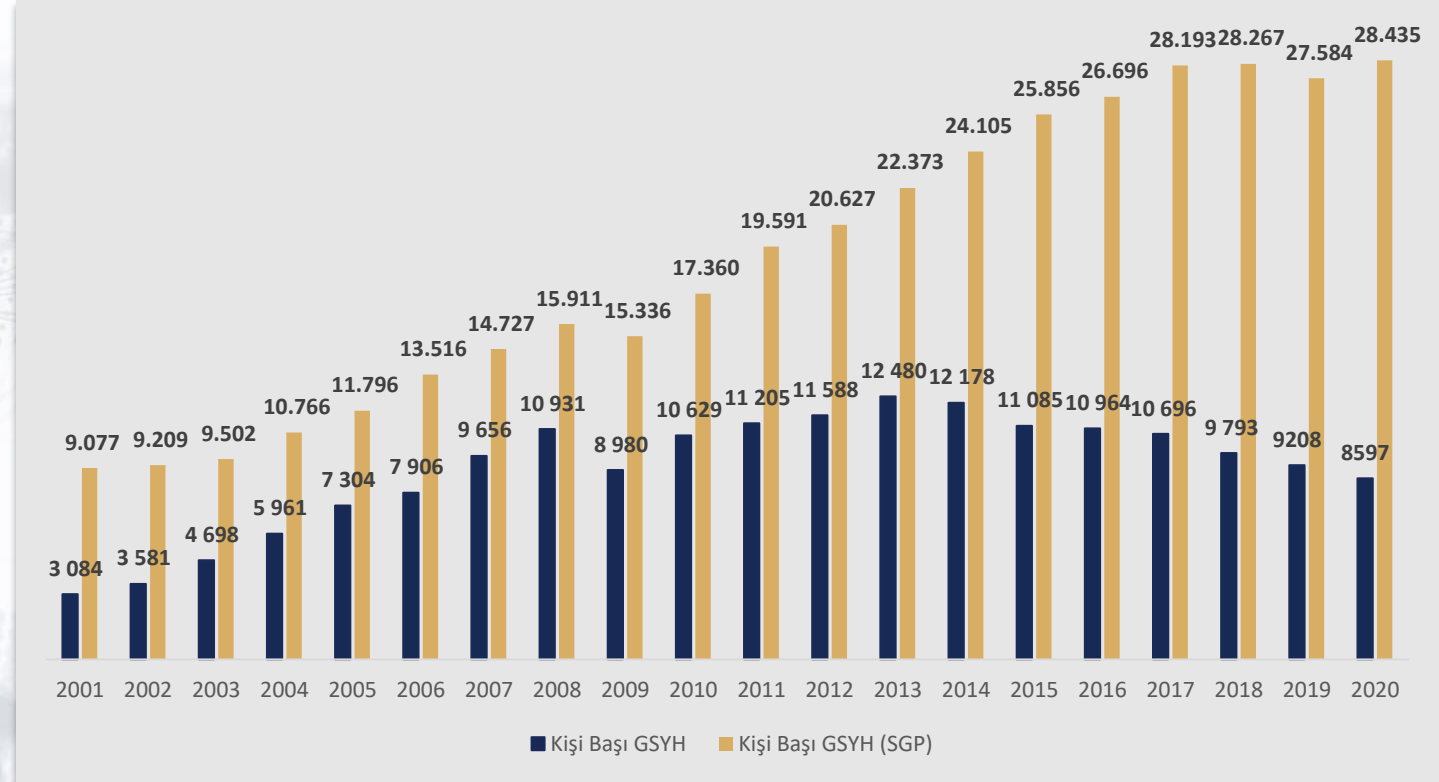
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	1,8
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.318	5.047
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777,5	867	869	859	797	760,4	716,9
NÜFUS, Bin Kişi	64.729	73.723	78.741	79.815	80.810	82.003	83.155	83.614
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.208	8.597
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	169,6
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,2	22,2	23,8	23,7
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,6	30,6
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8	10,2
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1,0	9,1	19,3	13,8	11,0	12,8	9,3	7,6
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,2	-3,1	-4,8	-2,7	0,7	-5,0
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0	49,3
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7	13,2
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2020 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,5 katına çıkarak 3.608 dolardan 8.597 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) geçici verilere göre, 2020'de kişi başı GSYH, 28.435 dolar olmuştur.

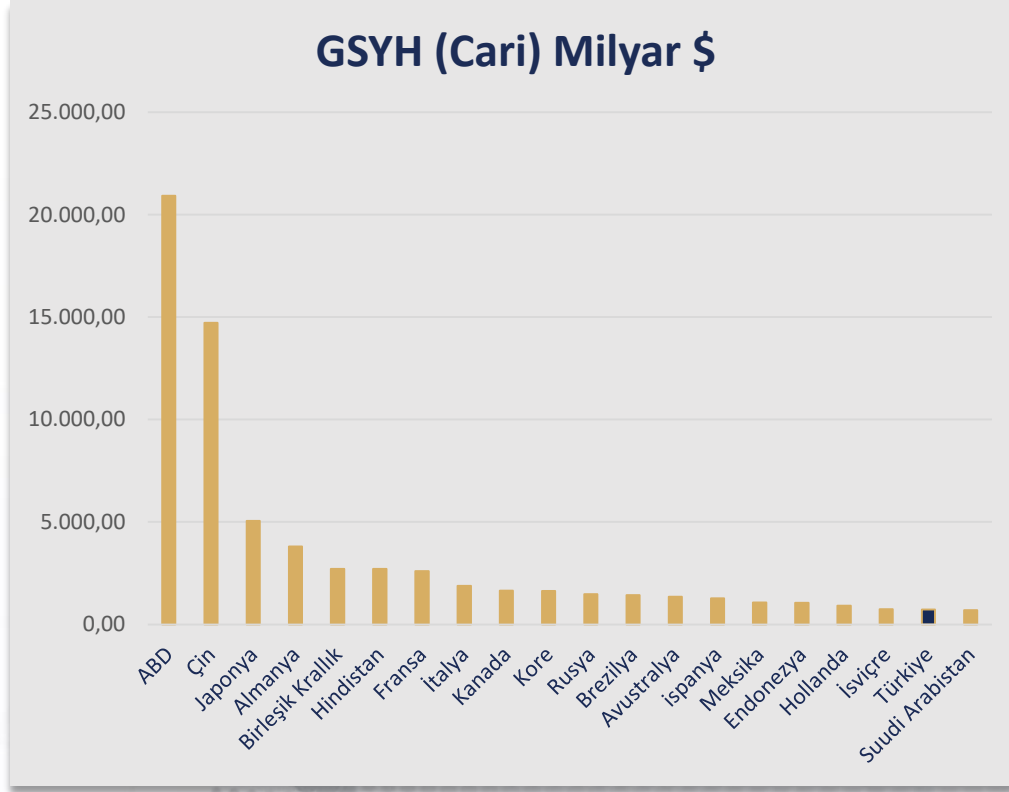
Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

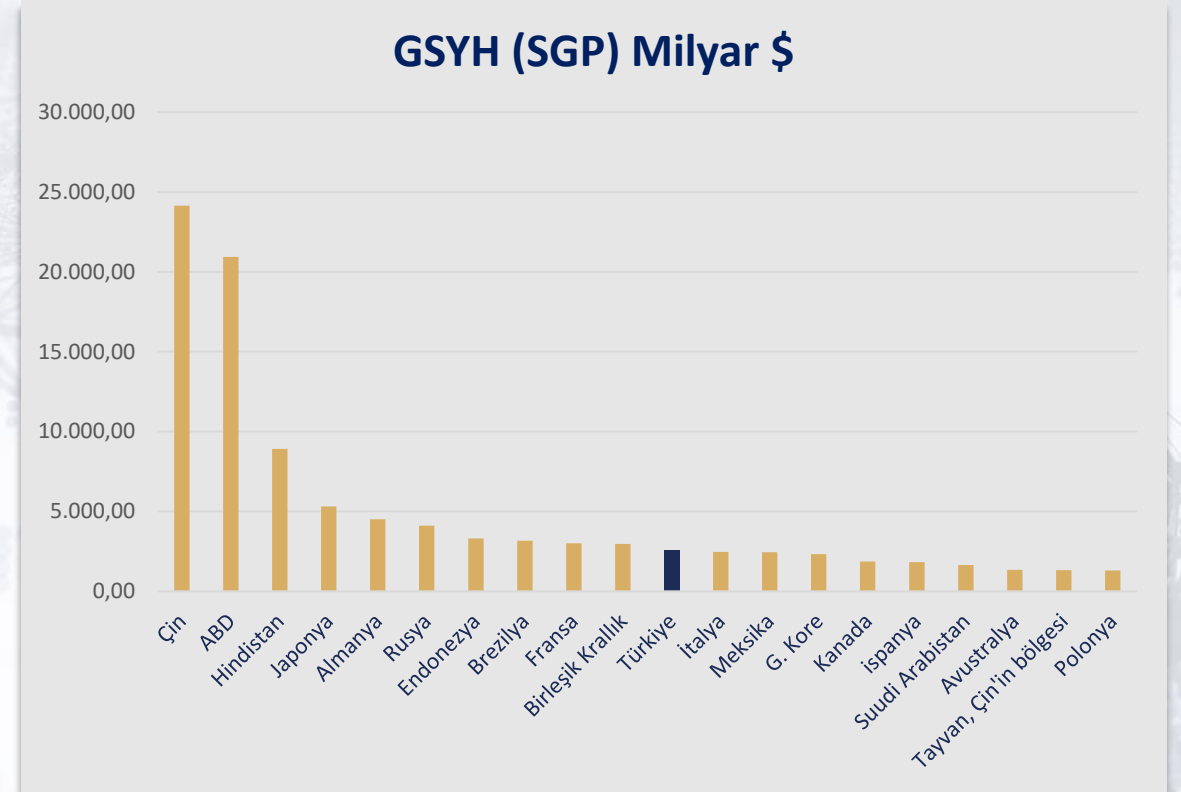
Kaynak: TÜİK

Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

Kaynak: IMF

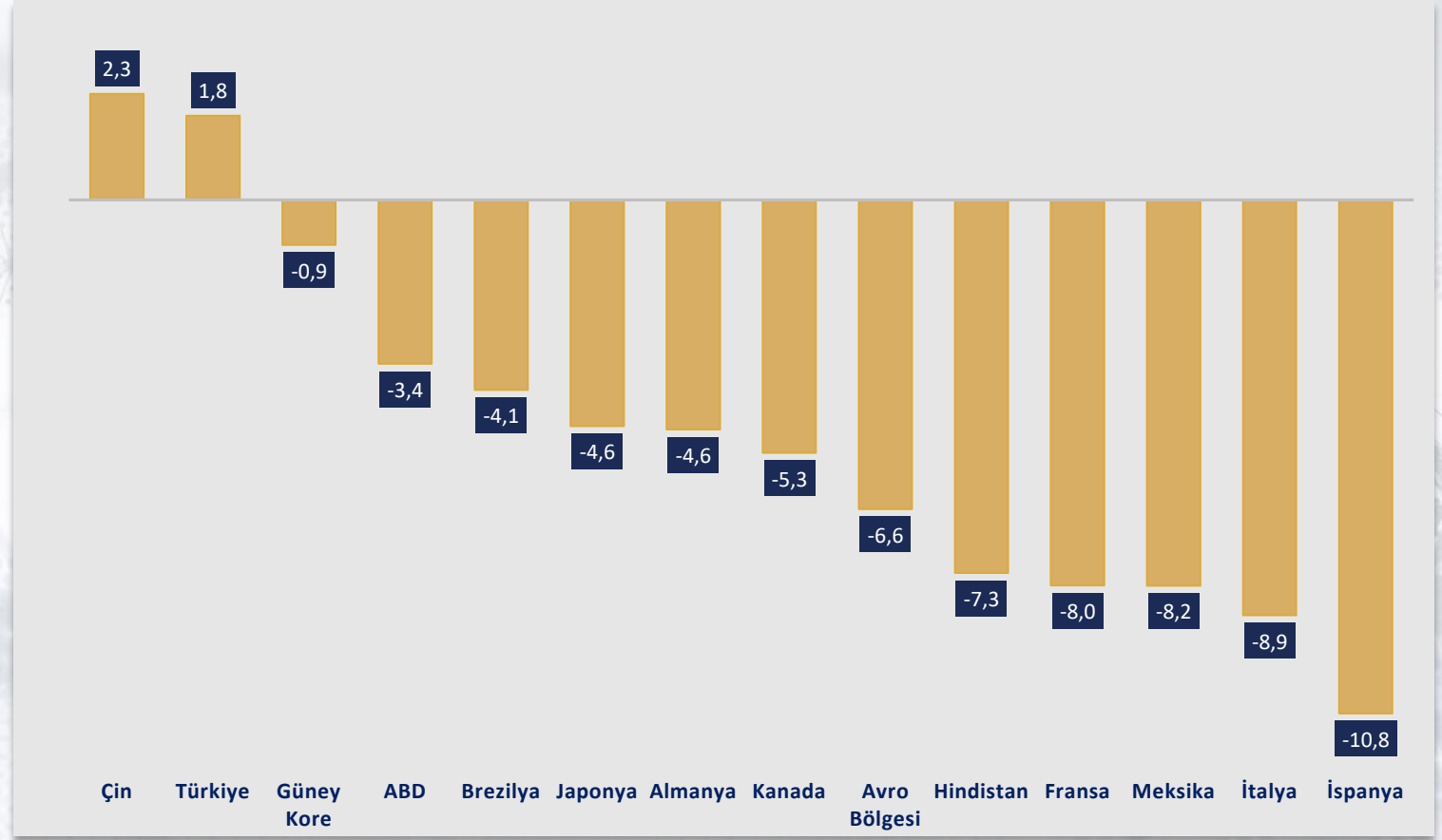
Kaynak: IMF

- 2020 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine (SGP) göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11., Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir. www.ticaret.gov.tr

- Türkiye ekonomisi 2020 yılında %1,8 oranında büyümüştür.

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Değişimleri (%) (2020)

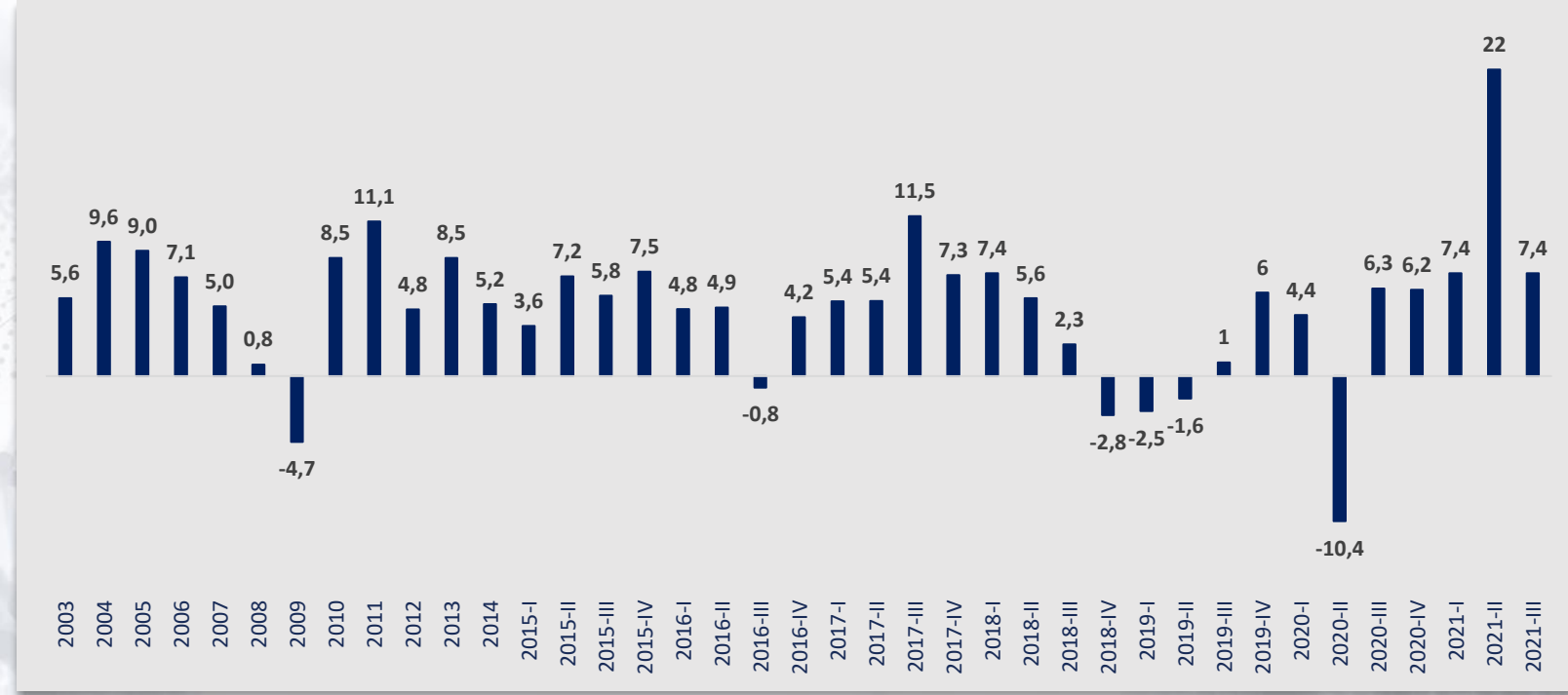

Kaynak: IMF, Eurostat

- Türkiye ekonomisi 2021 yılının üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %7,4 oranında büyümüştür.
- 2003-2020 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

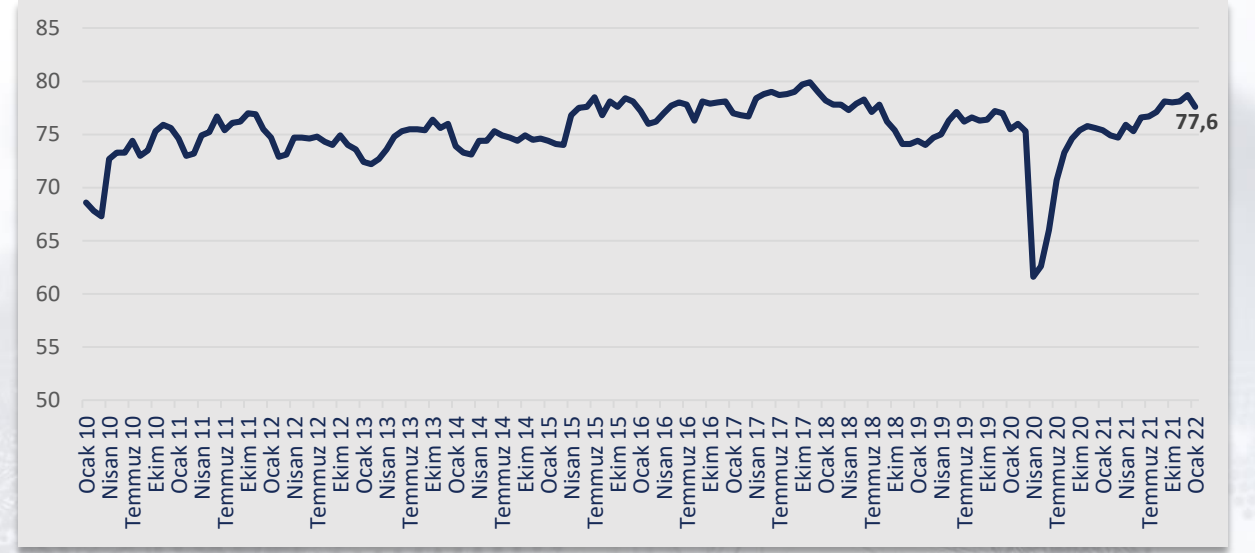
Yıllık Artışlar

➤ 2022 yılı Ocak ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; bir önceki aya göre 1,1 puan azalış, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 2,2 puan artış göstererek %77,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

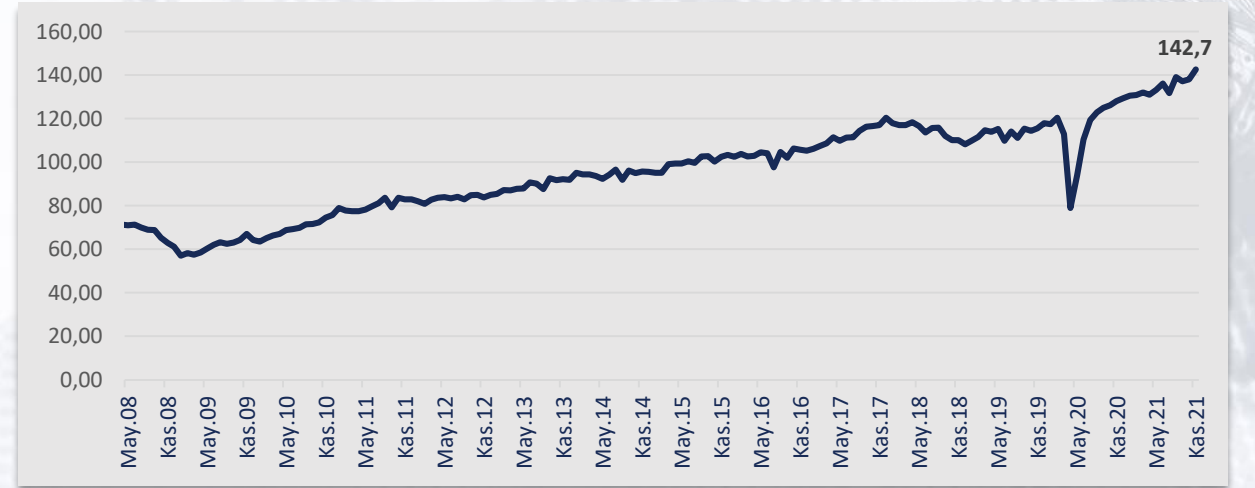
➤ Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi 2021 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %3,3 oranında; takvim etkisinden arındırılmış SÜE ise bir önceki yılın aynı ayına göre %11,4 oranında artış göstermiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Sanayi Üretim Endeksi*

Kaynak: TÜİK

*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)

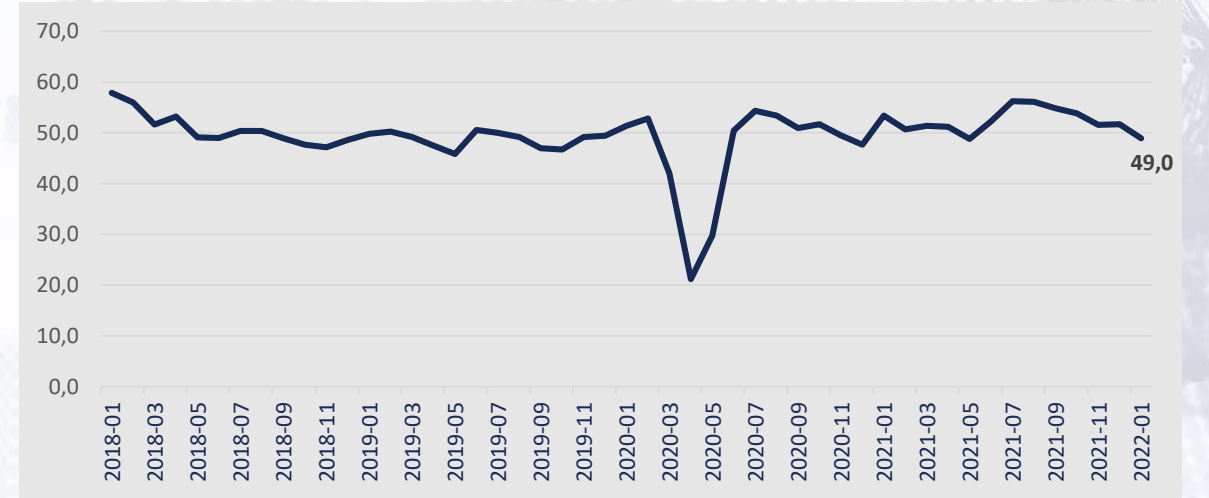

- PMI, 2022 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 1,6 puan azalış göstermiş olup, 50,5 değeri ile eşik değerın üstünde gerçekleşmiştir.
- Yeni ihracat siparişleri endeksi Ocak ayında 49,0 ile eşik değerin altında gerçekleşmiştir.

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi

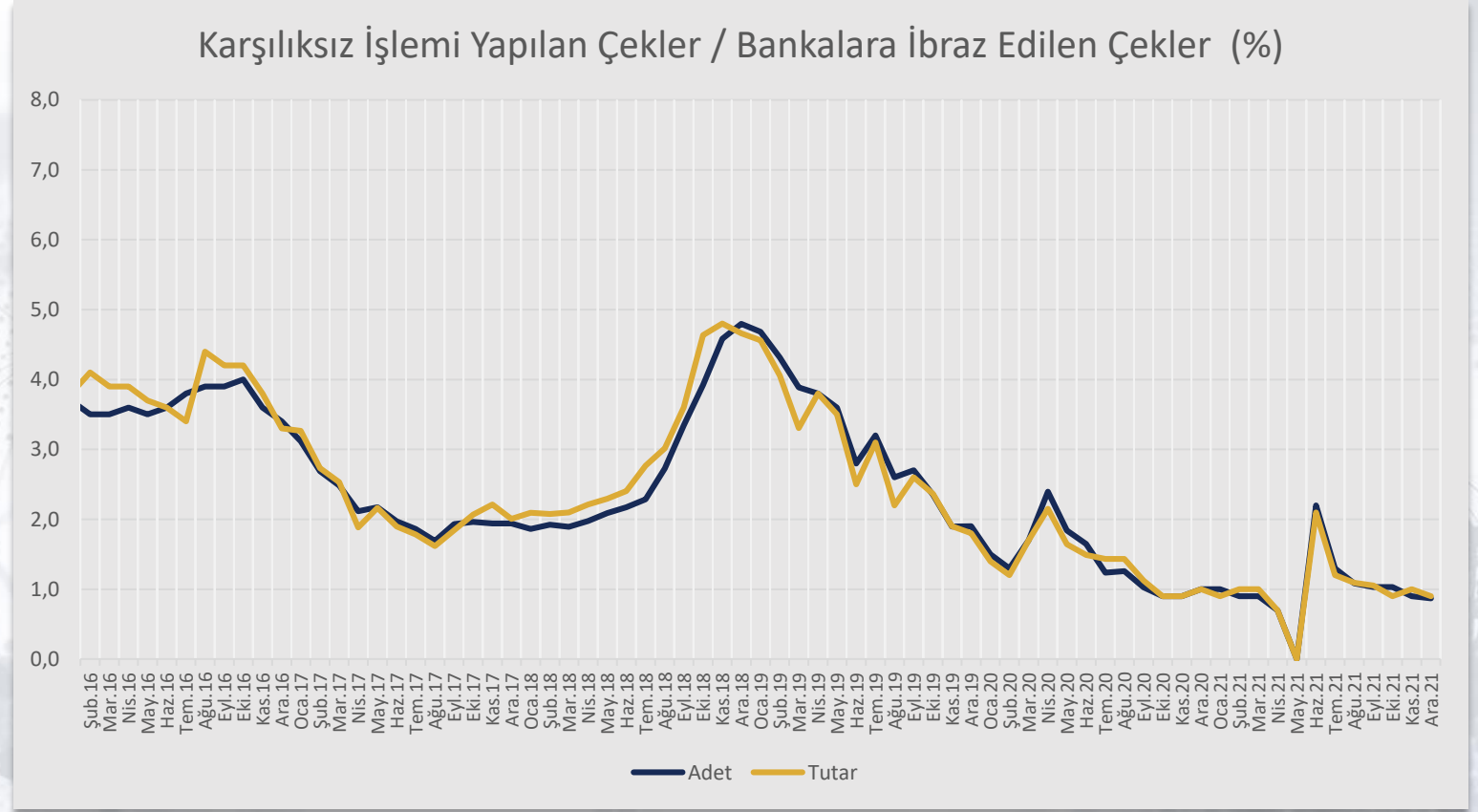

Kaynak: Markit Economics

- 2021 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranında değişiklik yaşanmazken, “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranında düşüş yaşanmıştır.

Karşılıksız Çek Oranları

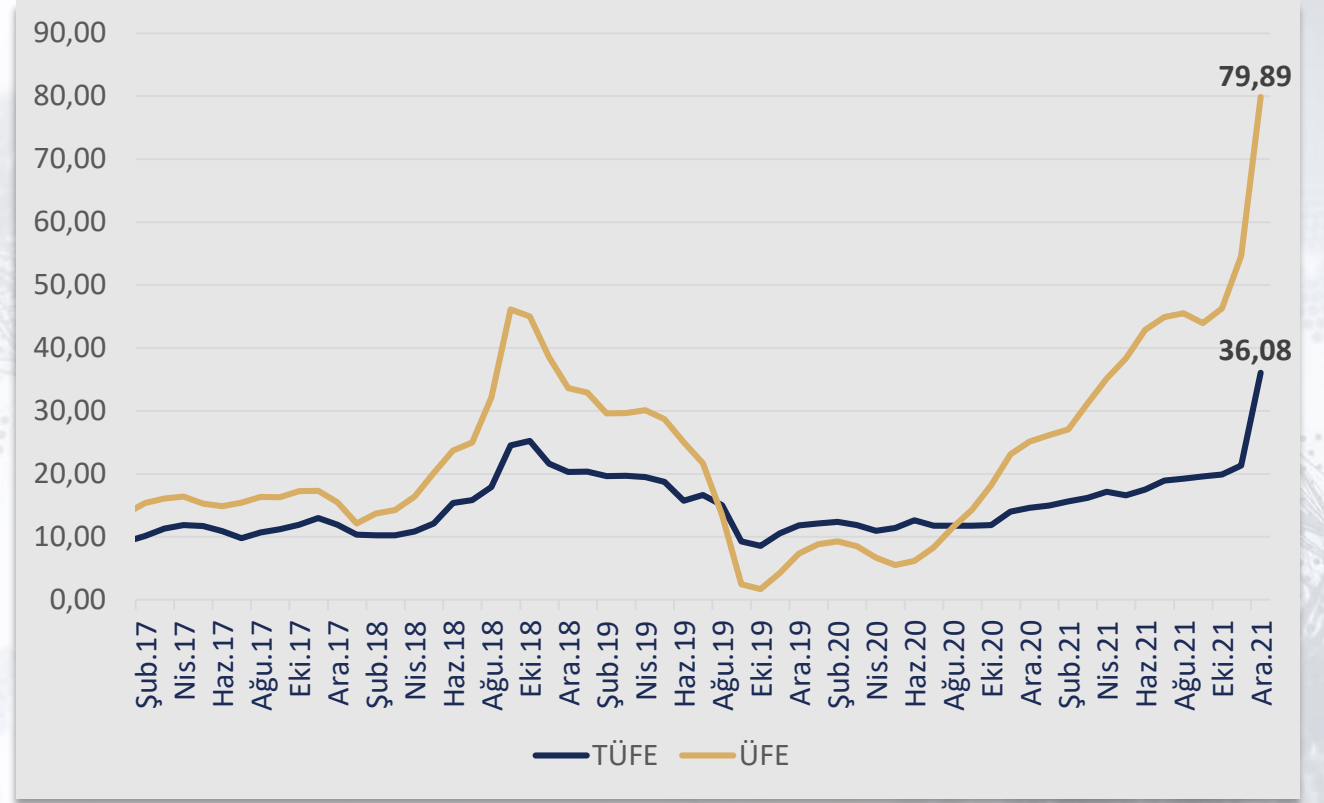

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2021 yılı Aralık ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE'de %36,08 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %79,89 oranında artış gerçekleşmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler*

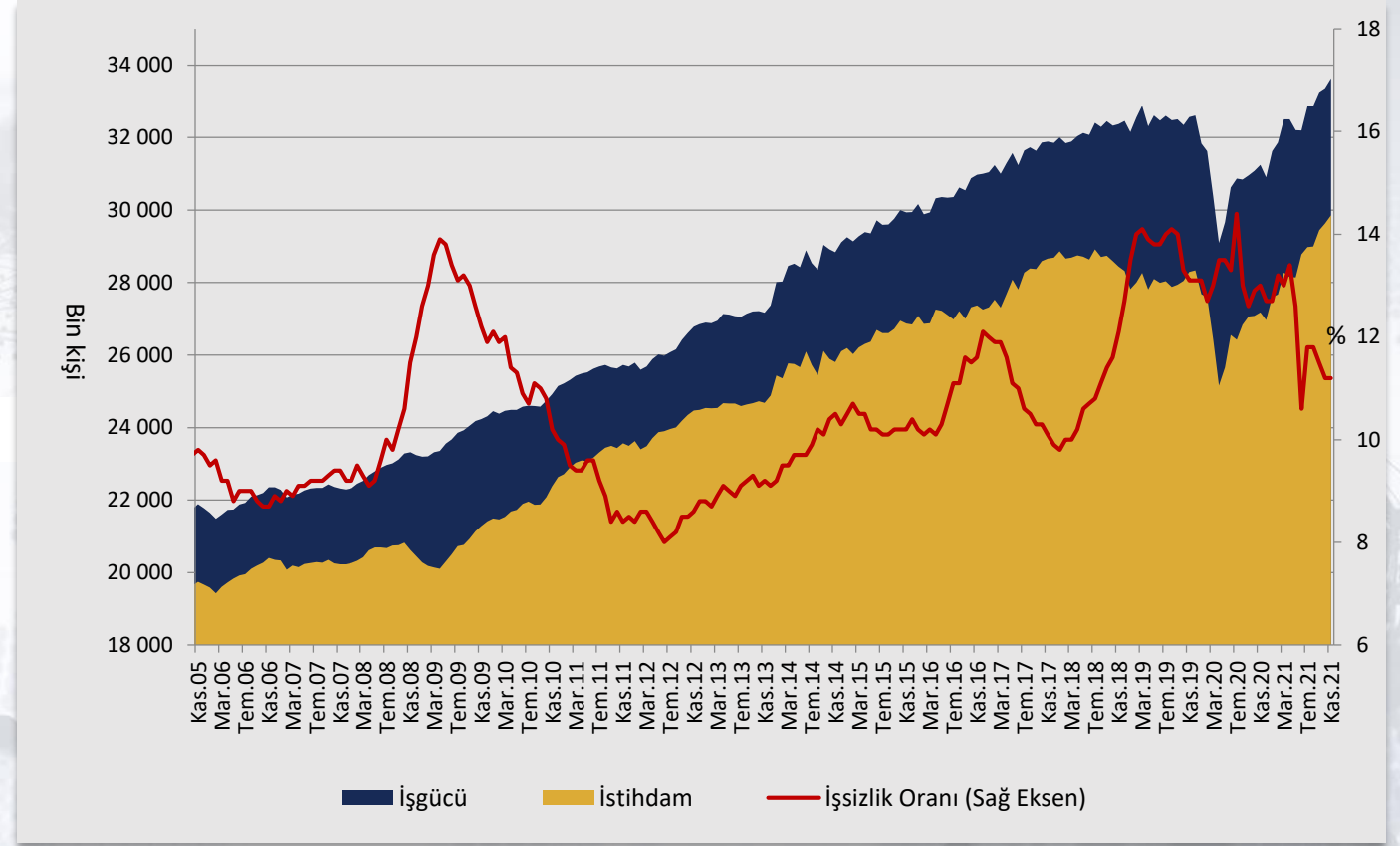
Kaynak: TÜİK

*Endeks (2003=100)

- 2021 yılı Kasım ayında arındırılmamış işsizlik oranı %10,9, mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %11,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %3,9 (Aralık), AB(27)’de %6,5 (Kasım), Avro Bölgesi’nde %7,2 (Kasım), Almanya’da %5,2 (Aralık), Fransa’da %8,1 (Eylül) ve İtalya’da %9,2 (Kasım) düzeyinde bulunmaktadır.

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

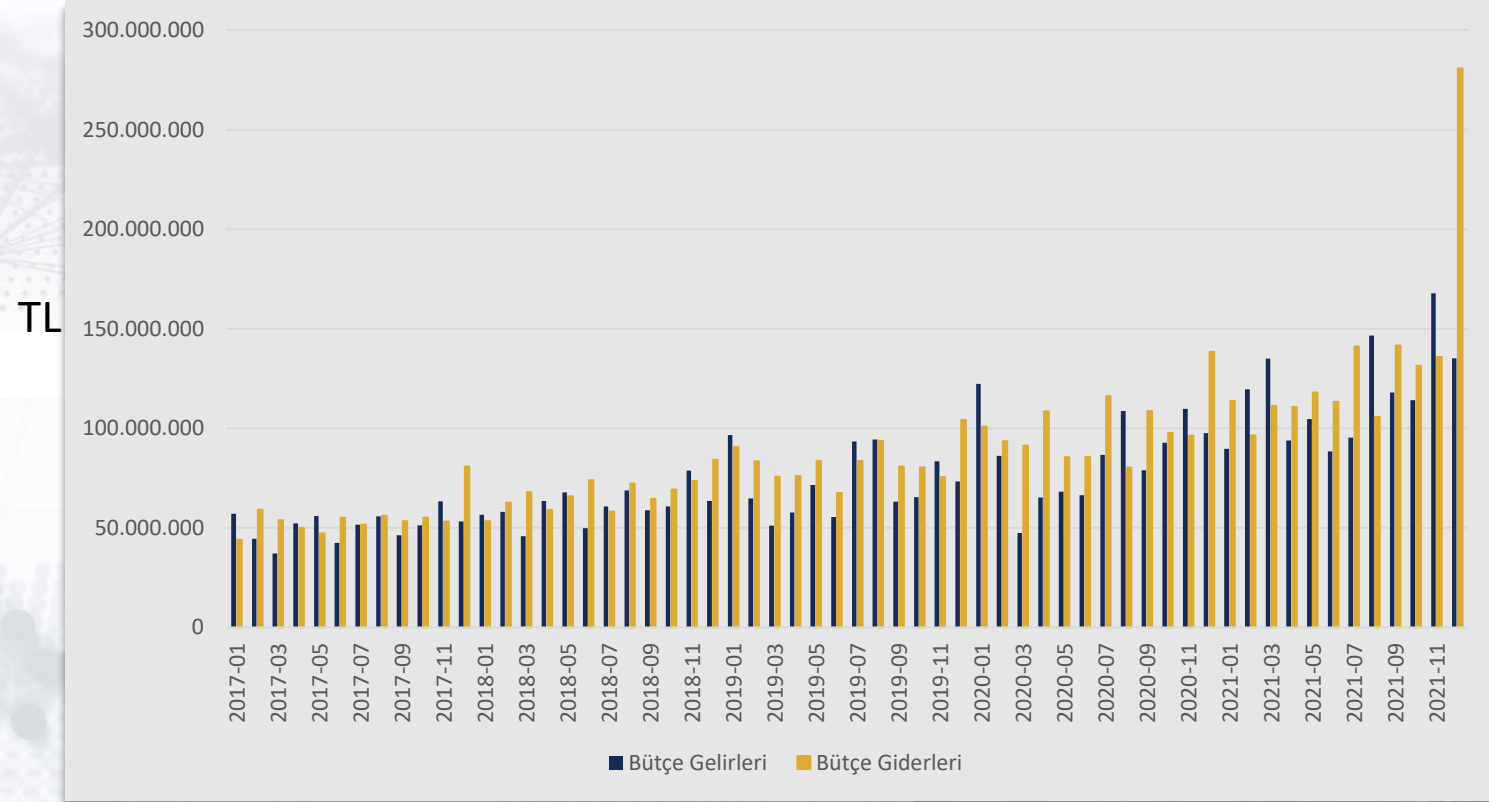
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltmiş Veriler

- 2021 yılı Aralık ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri 135,1 milyar TL olarak gerçekleşirken, bütçe giderleri 280,8 milyar TL olmuş ve bütçe 145,7 milyar TL açık vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

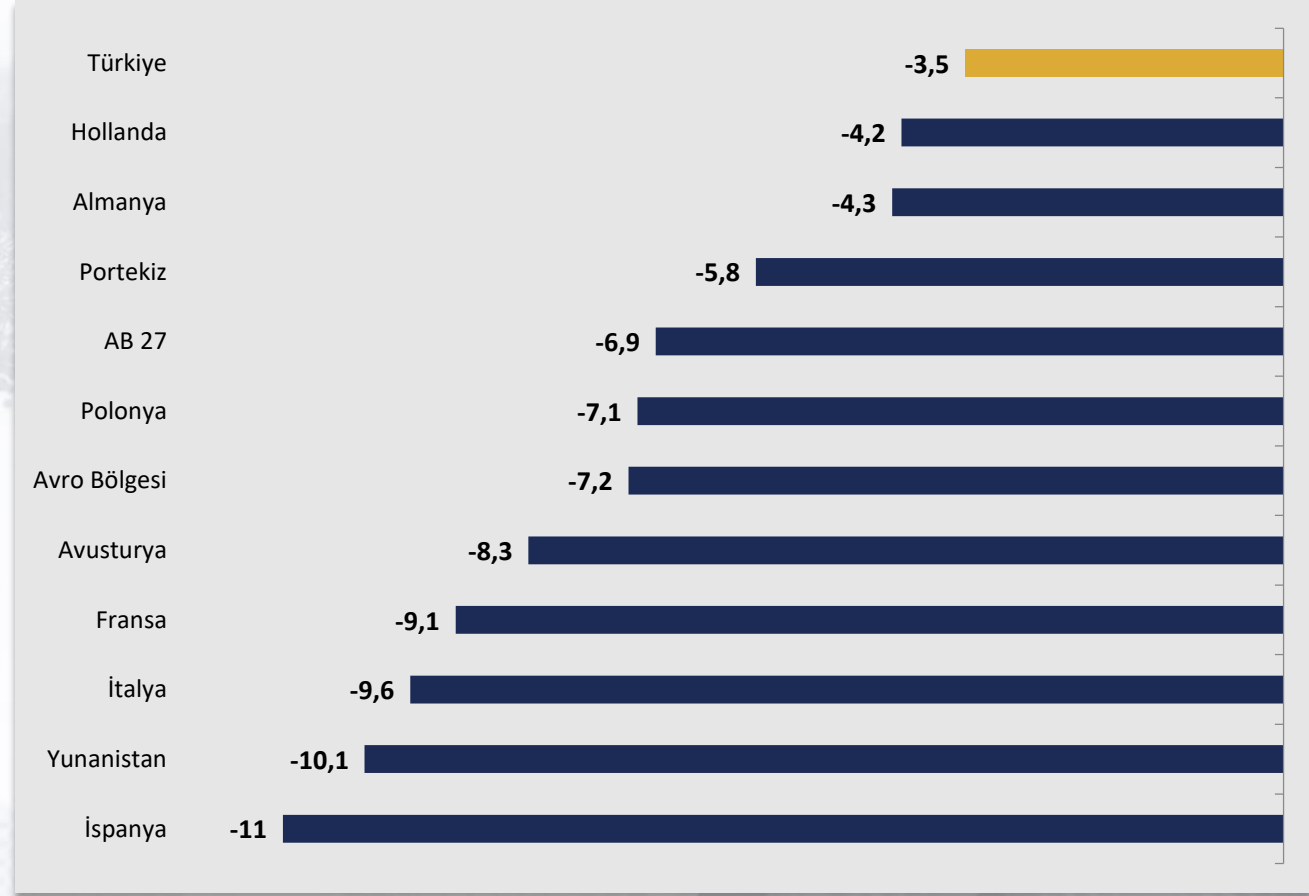

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2020 yılında -%3,5 ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2020

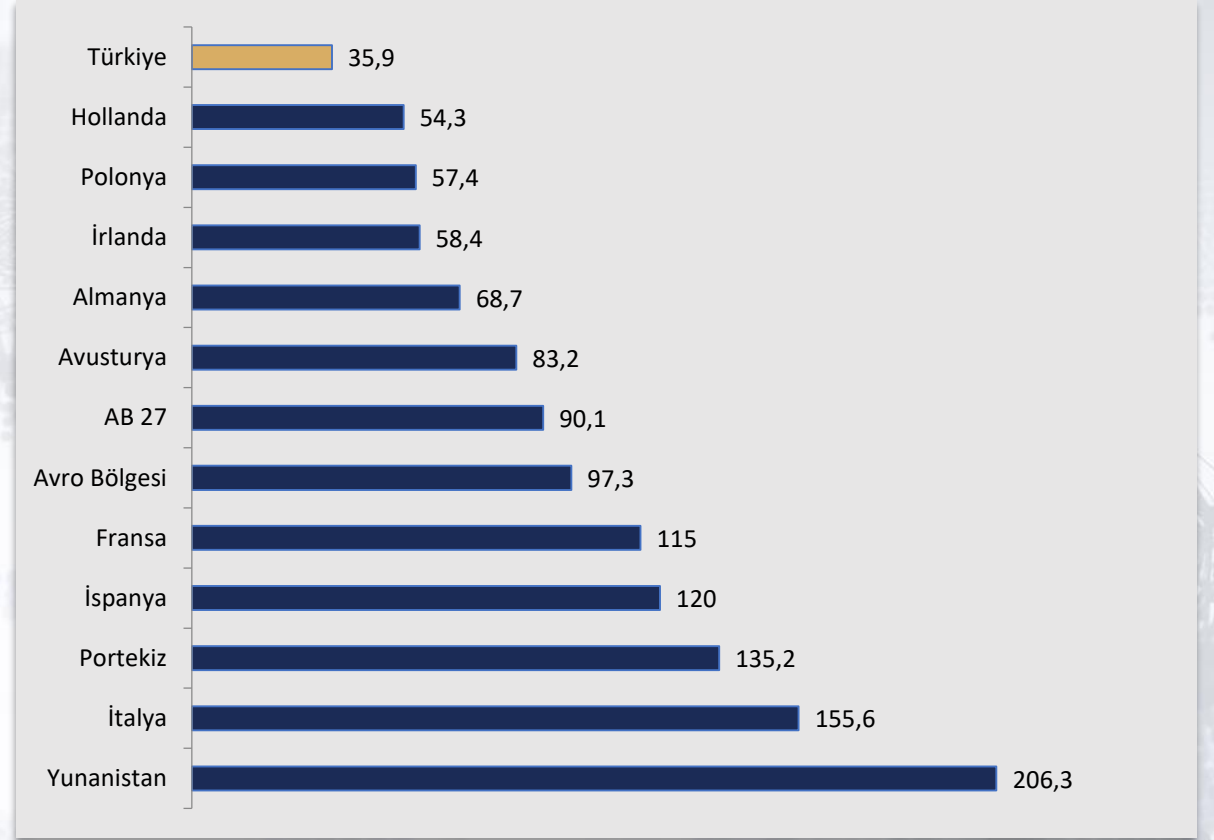

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2020 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %35,9 olarak gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2020

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

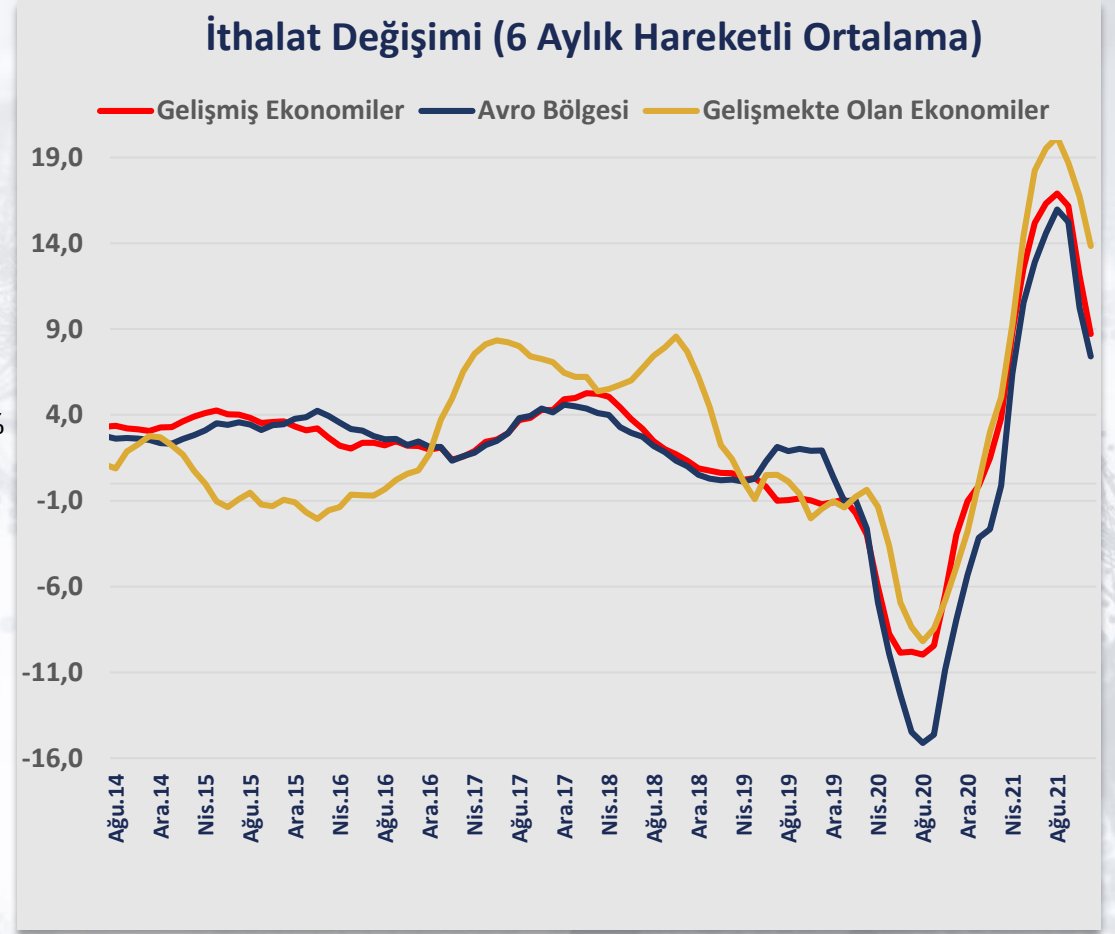
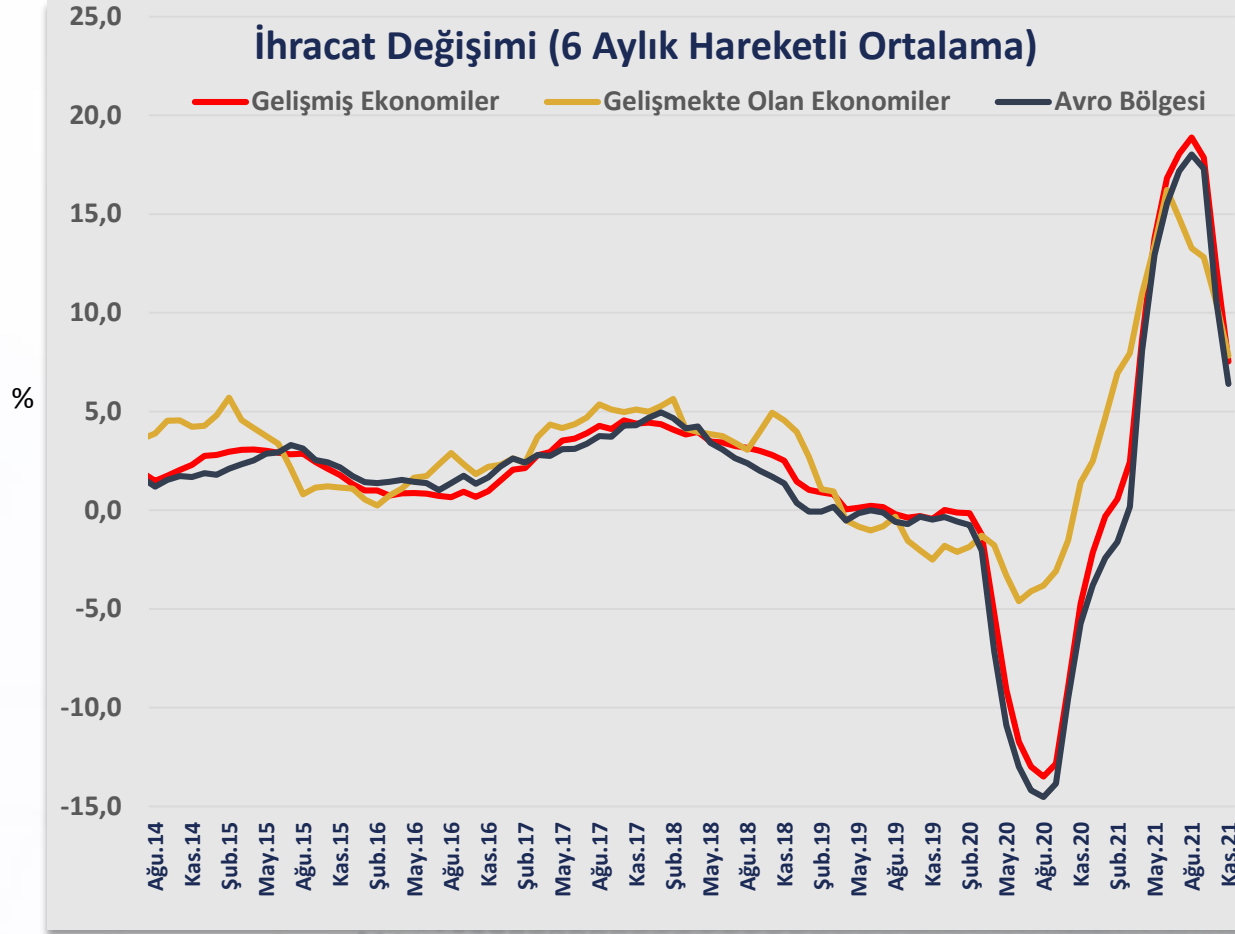
- 2021 yılı Kasım ayında cari işlemler açığı, bir önceki yılın Kasım ayına göre %66,3 oranında azalarak 2.681 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle on iki aylık cari işlemler açığı 14.256 milyon ABD doları olmuştur.

Ödemeler Dengesi

Milyon Dolar	Kasım			Ocak-Kasım		
	2020	2021	Değişim (%)	2020	2021	Değişim (%)
I- CARİ İŞLEMLER HESABI	-3547	-2.681	-24,4	-32.096	-10.816	-66,3
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-3860	-3.475	-10,0	-34.499	-23.976	-30,5
B. HİZMETLER DENGESİ	1.122	1916	70,8	10.950	23.439	114,1
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-981	-986	0,5	-8.762	-11.109	26,8
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	172	-136	-179,1	215	830	286,0
II- SERMAYE HESABI	-3	-2	-33,3	-29	-65	124,1
III- FİNANS HESAPLARI	1.020	1.779	74,4	-36.734	8.813	-124,0
Doğrudan Yatırımlar	-287	-359	25,1	-3.475	-6.282	80,8
Net Varlık Edinimi	378	543	43,7	2.735	5.328	94,8
Net Yükümlülük Oluşumu	665	902	35,6	6.210	11.610	87,0
Sermaye	257	351	36,6	3.379	6.572	94,5
Yatırım	269	405	50,6	4.749	6.764	42,4
Tasfiye	12	54	350,0	1.370	192	-86,0
Diğer Sermaye (Net)	-21	-18	-14,3	-653	-119	-81,8
Gayrimenkul (Net)	429	569	32,6	3.484	5.157	48,0
Portföy Yatırımları	-1.424	1.446	-201,5	12.827	-2.771	-121,6
Diğer Yatırımlar	2.876	-2.139	-174,4	-7.490	-19.245	156,9
Rezerv Varlıklar	-145	2.831	-2.052,4	-38.596	37.111	-196,2
IV- NET HATA NOKSAN	4.570	4.462	-2,4	-4.609	19.694	-527,3

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

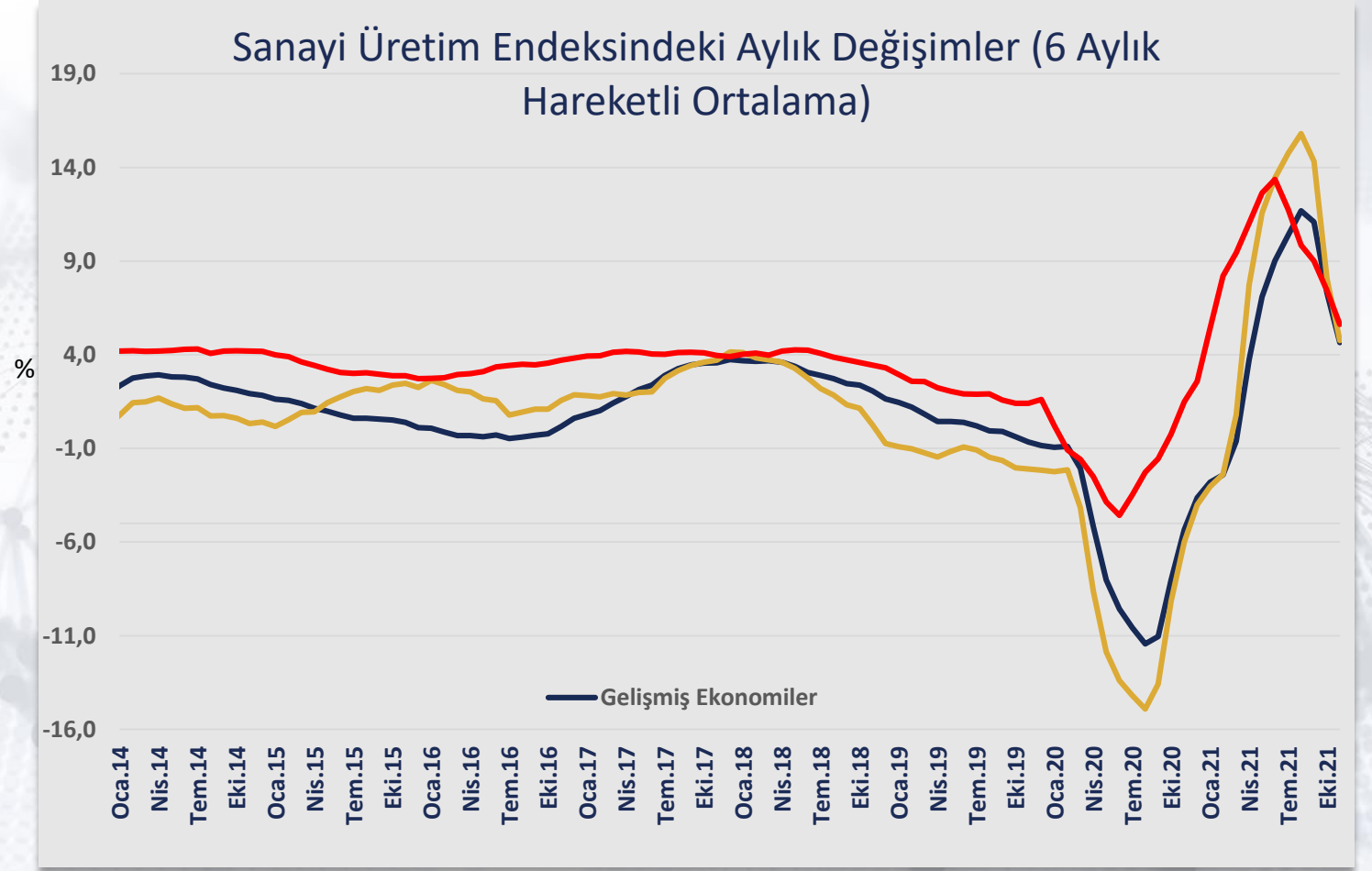
Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

- 2021 yılı Kasım ayı itibarıyla dünya sanayi üretim hızındaki yavaşlama eğilimi devam etmektedir.

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

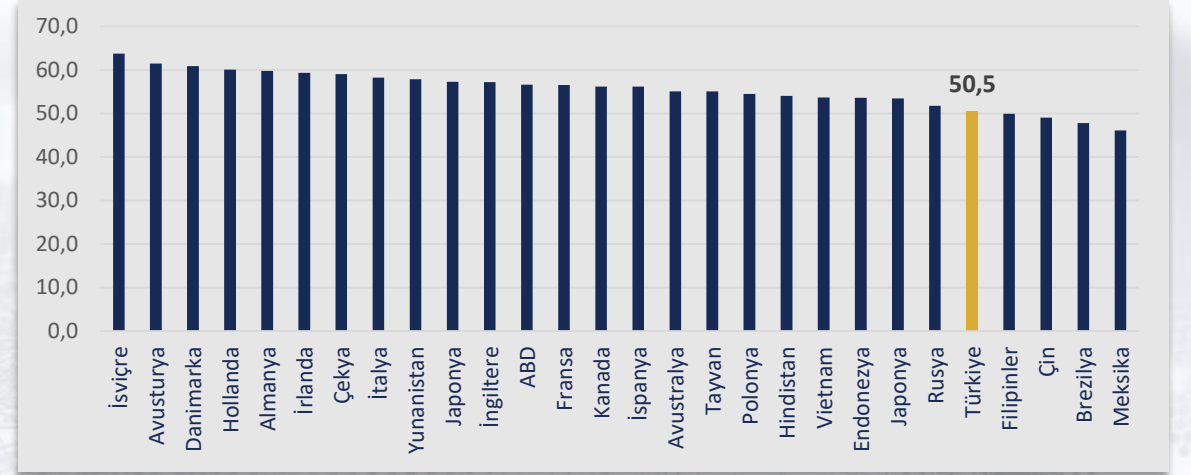
Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analiz Bürosu(CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

2022 Ocak Ayında Türkiye'nin PMI Endeksi 50,5 ile eşik değerın üstünde gerçekleşmiştir.

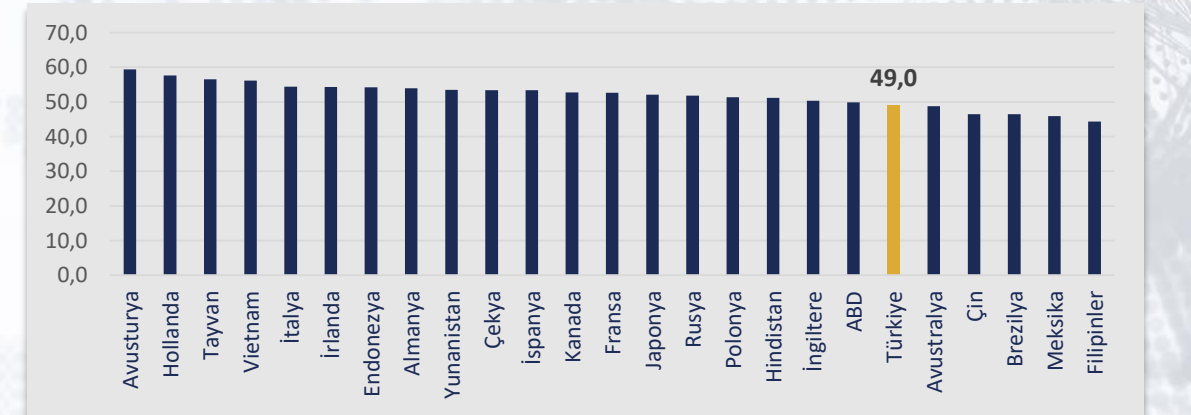
2022 Ocak Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 49,0 ile eşik değerin altında gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Ocak 2022

Kaynak: IHS Markit

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Ocak 2022

Kaynak: IHS Markit

• Endeksin 50 değerin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B-MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2022-2024 Orta Vadeli Program Hedefleri

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	5.047	6.648	7.880	9.041	10.287
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	8.597	9.489	9.947	10.703	11.465
GSYH Reel Büyümesi (%)	1,8	9,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	13,2	12,6	12,0	11,4	10,9
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	10,2	17,0	25,0	30,0	33,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-37,3	-21,0	-18,6	-13,5	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-5,2	-2,6	-2,2	-1,5	-1,0

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- **2022-2024 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.**

Mal Ticareti Hedefleri (OVP)

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	169,6	211,0	230,9	242,0	255,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	219,5	258,0	282,7	294,0	309,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-49,9	-47,0	-51,8	-52,0	-54,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	54,3	58,6	60,4	58,0	56,3
İhracat/İthalat (%)	77,3	81,8	81,7	82,3	82,5

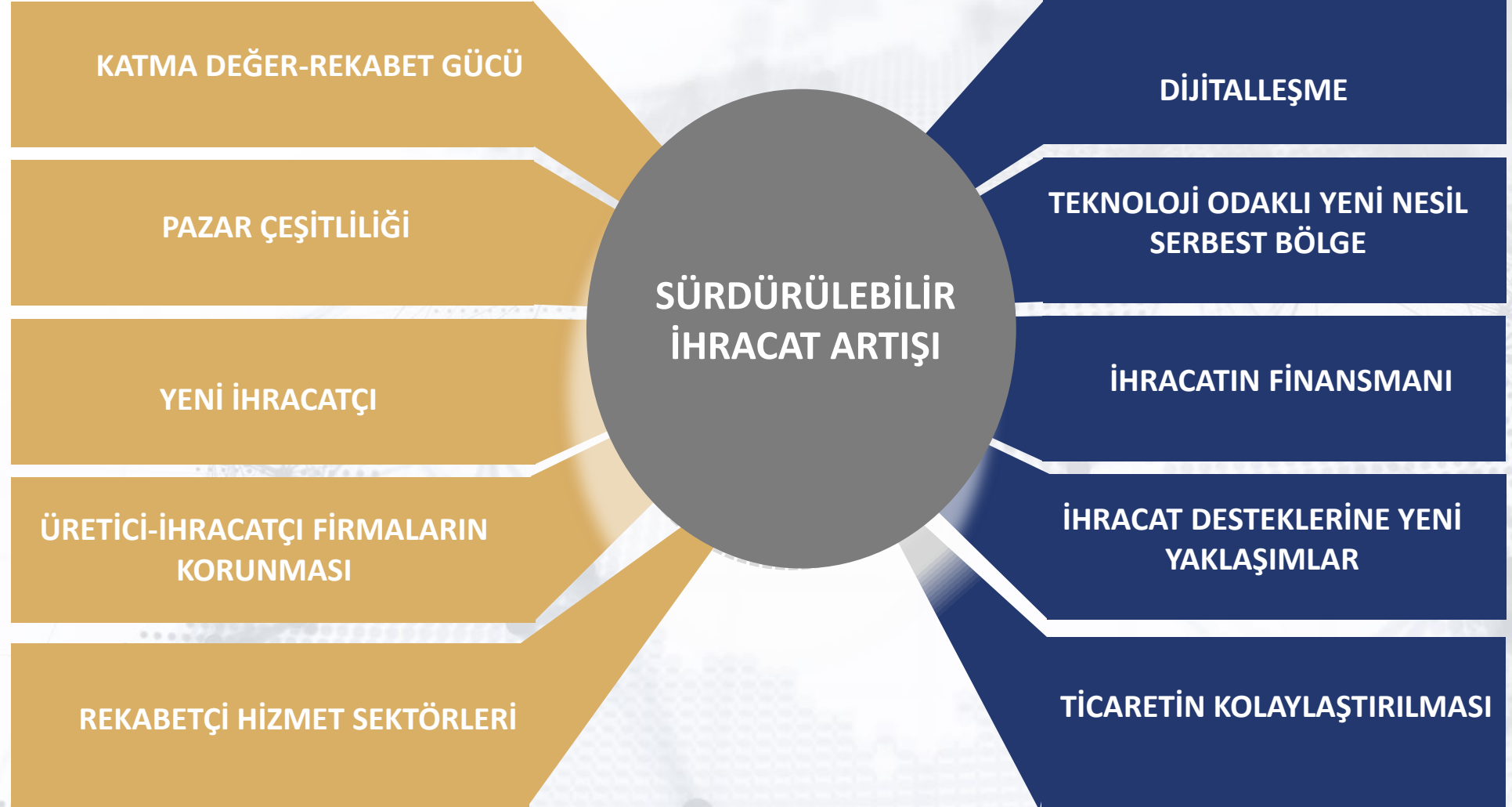
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
<ul style="list-style-type: none">➤ Dijital Gümrükler➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar➤ Ticaret Diplomasisi Araçları➤ Ticaret Politikası Önlemleri	<ul style="list-style-type: none">➤ Ticaret Müşavirleri Ağı➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı➤ Melek Yatırımcı Ağı➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	<ul style="list-style-type: none">➤ Finansman Desteği➤ Enerji Desteği➤ Kira Desteği➤ İstihdam Desteği	<ul style="list-style-type: none">➤ Uzun Vadeli Finansman➤ Kur riskine karşı yeni ürünler➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2020	-3,1	-6,4	-3,4	-3,9	-2,7	-7,3	2,3	-4,5
	2021	5,9	5,2	5,6	4,7	4,5	9,0	8,1	1,6
	2022	4,4	3,9	4,0	0,3	2,8	9,0	4,8	3,3
OECD	2020	-3,4	-6,5	-3,4	-4,4	-3,0	-7,3	2,3	-4,6
	2021	5,6	5,2	5,6	5,0	4,3	9,4	8,1	1,8
	2022	4,5	4,3	3,7	1,4	2,7	8,1	5,1	3,4
Dünya Bankası	2019	2,6	1,6	2,3	1,2	2,0	4,0	6,0	-0,2
	2020	-3,4	-6,4	-3,4	-3,9	-3,0	-7,3	2,2	-4,5
	2021	5,5	5,2	5,6	4,9	4,3	8,3	8,0	1,7

Kaynak:

IMF 2022 Ocak ayı Görünüm Raporu

OECD 2021 Aralık ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2022 Ocak ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	2021	2022
Dünya Mal Ticaret Hacmi	10,8	4,7
<i>İhracat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	8,7	6,9
Güney Amerika	7,2	2,0
Avrupa	9,7	5,6
Asya	14,4	2,3
<i>İthalat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	12,6	4,5
Güney Amerika	19,9	2,1
Avrupa	9,1	6,8
Asya	10,7	2,9

Kaynak: IMF (Ocak 2022), DTÖ (Ekim 2021)

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2021	2022
Küresel Ticaret Hacmi	9,3	6,0
İhracat Hacmi		
-Gelişmiş Ülkeler	8,3	6,2
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	11,1	5,7

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŐ TİCARETTE GELİŞMELER

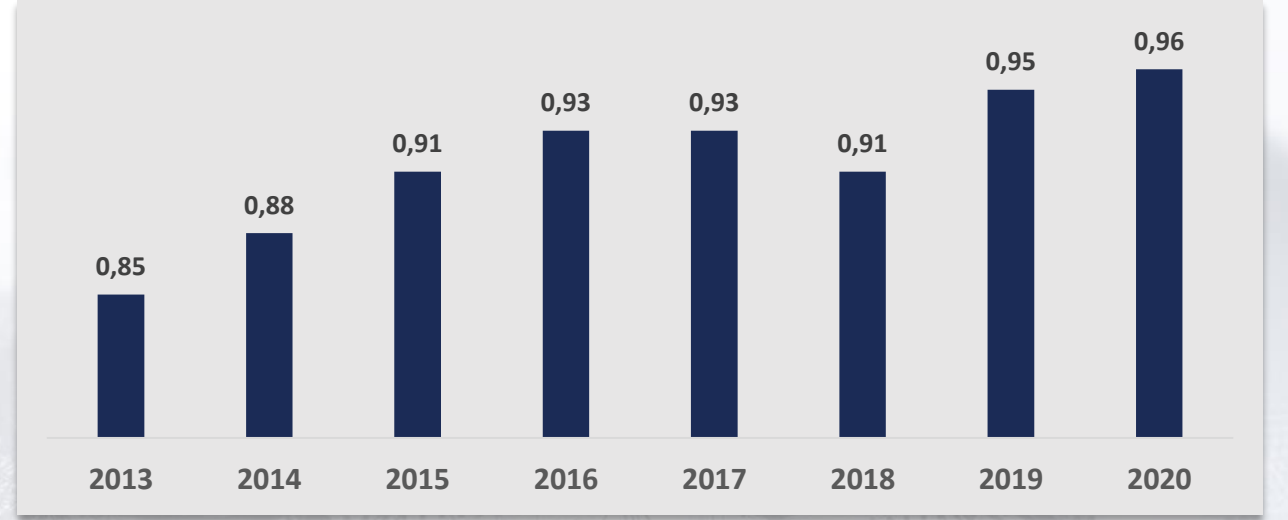
T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2020 yılında %0,96 düzeyindedir.

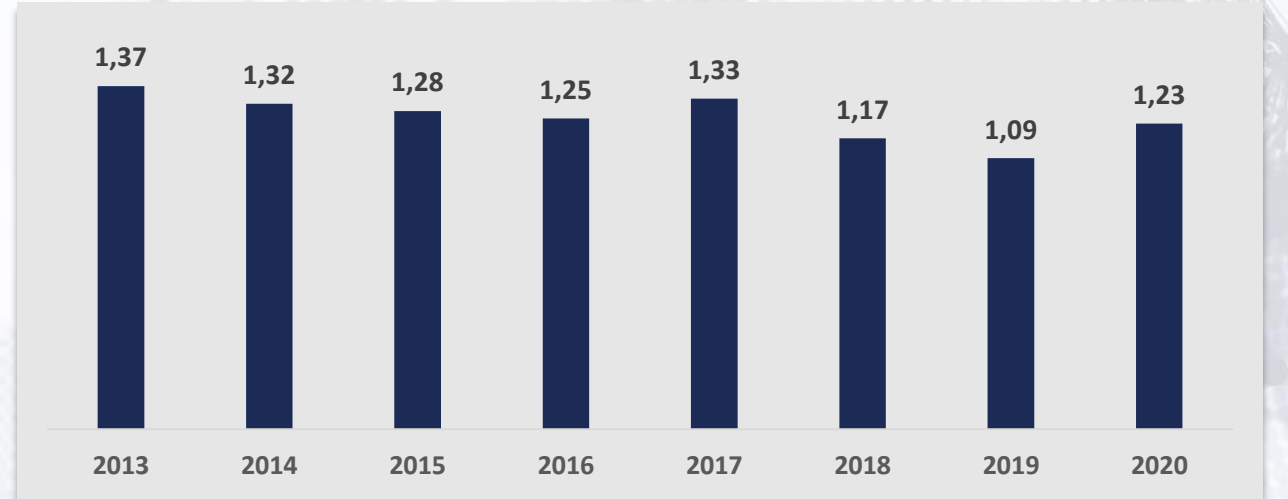
Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2020 yılında %1,23 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

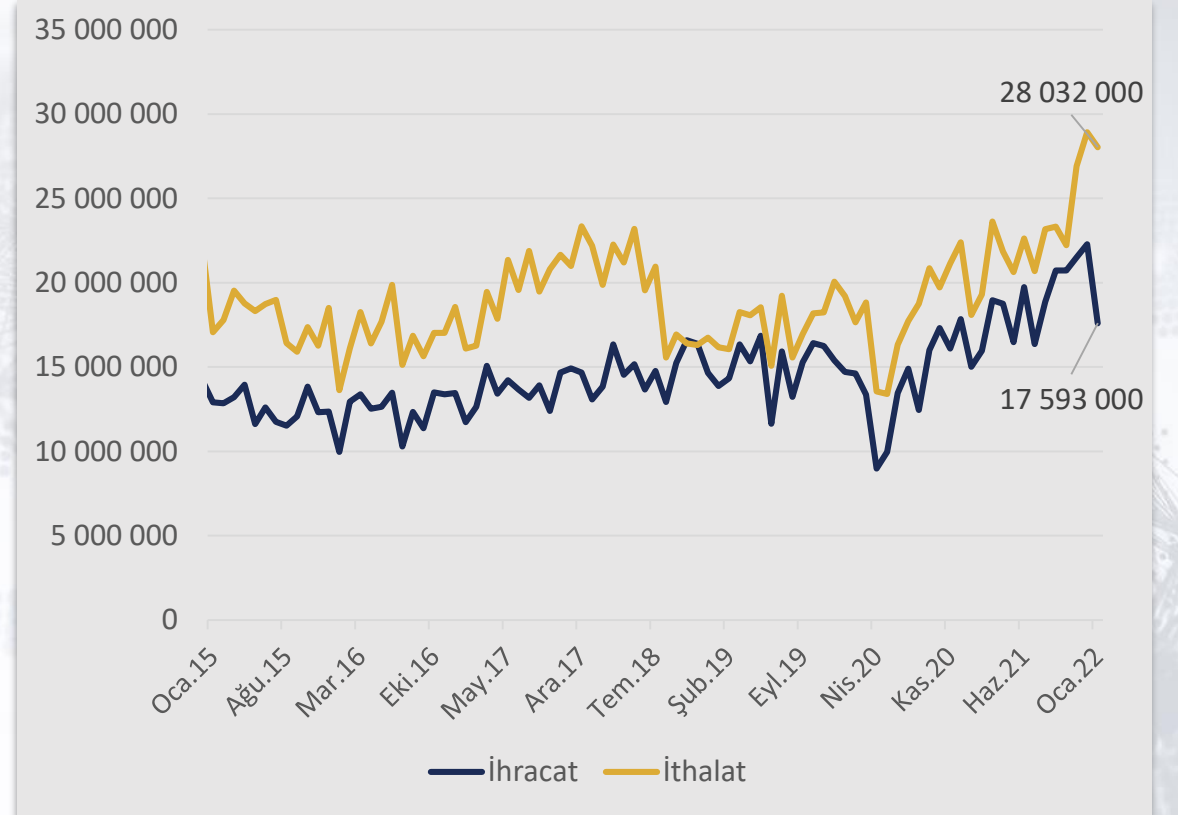

Kaynak: DTÖ

- 2022 Ocak ayında, 2021 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %17,3 oranında artış ile 17,6 milyar dolar olmuştur.
- İthalat ise %55,2 oranında artış ile 28,0 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %240,7 oranında artışla 10,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı

Not: Grafikte Arındırılmamış Veriler Kullanılmıştır.

Dış Ticaretin Gelişimi

- 2021 yılı Aralık ayında ihracat %24,9 artışla 22,3 milyar dolar, ithalat ise %29,9 artış ile 29,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

(Bin \$)	2019	2020	Değişim (%) 2019/2020	2020 - ARALIK	2021 - ARALIK	Değişim (%) 2020/2021
İhracat	180.832.722	169.637.755	-6,2	17.837.135	22.277.985	24,9
Enerji İhracatı*	8.447.379	4.715.214	-44,2	490.675	960.542	95,8
Altın İhracatı	2.000.620	2.779.978	39,0	221.227	392.550	77,4
İthalat	210.345.203	219.516.807	4,4	22.386.791	29.069.501	29,9
Enerji İthalatı*	41.731.207	28.925.037	-30,7	2.754.004	7.173.698	160,5
Altın İthalatı	11.268.688	25.183.792	123,5	2.098.041	300.285	-85,7
Dış Ticaret Hacmi	391.177.924	389.154.562	-0,5	40.223.925	51.347.486	27,7
Dış Ticaret Dengesi	-29.512.481	-49.879.052	69,0	-4.549.656	-6.791.516	49,3
Enerji Dışı Denge	3.771.347	-25.669.229	-780,6	-2.286.327	-578.361	-74,7
İhracat / İthalat (%)	86	77	-10,1	80	77	-3,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2019		2020		2021 Kasım	
	Endeks	%Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	95,6	-4,2	94,8	-0,8	103,7	9,7
İhracat Miktar Endeksi	125,3	6,5	118,4	-5,5	164,8	21,8
İthalat Birim Değer Endeksi	101,2	-4,3	96,3	-4,9	127,1	29,3
İthalat Miktar Endeksi	97,3	-5,0	106,7	9,6	119,0	-1,5
Dış Ticaret Hadleri	94,5	0,1	98,5	4,2	81,6	-15,1

Kaynak: TÜİK

- Kasım 2021 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %21,8 oranında artarken, ithalat miktar endeksi ise %1,5 oranında azalmıştır.

GTS* Sistemine Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo : Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Ocak		
	2021	2022	Değişim(%)
İhracat	15.001	17.593	17,3
İthalat	18.065	28.032	55,2
Dış Ticaret Hacmi	33.067	45.625	38,0
Dış Ticaret Dengesi	-3.064	-10.439	240,7
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	83,0	62,8	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

İhracat (Milyon \$)	Ocak		
	2021	2022	Değ. (%)
Yatırım malları	1.564,3	1.859,7	18,9
Ara mallar	7.489,3	9.155,8	22,3
Tüketim malları	5.892,7	6.437,6	9,2
Diğerleri	54,9	140,1	155,2
TOPLAM	15.001,2	17.593,1	17,3

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İTHALAT

İthalat (Milyon \$)	Ocak		
	2021	2022	Değ. (%)
Yatırım malları	2.519,3	2.777,1	10,2
Ara mallar	13.774,4	23.519,4	70,7
Tüketim malları	1.752,4	1.723,1	-1,7
Diğerleri	19,2	11,9	-38,0
TOPLAM	18.065,3	28.031,7	55,2

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR) FASIL ADI	Ocak		
		2021	2022	% Değişim
87	Motorlu kara taşıtları	1.921,7	1.945,4	1,2
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.503,7	1.540,7	2,5
72	Demir ve çelik	767,8	1.211,5	57,8
85	Elektrikli makina ve cihazlar	763,7	884,5	15,8
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	758,2	815,7	7,6
39	Plastikler ve Mamulleri	601,3	812,5	35,1
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	505,4	751,9	48,8
71	Kıymetli ve yarı kıymetli taşlar	876,0	706,7	-19,3
73	Demir veya çelikten eşya	501,6	687,4	37,0
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	585,8	600,5	2,5

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

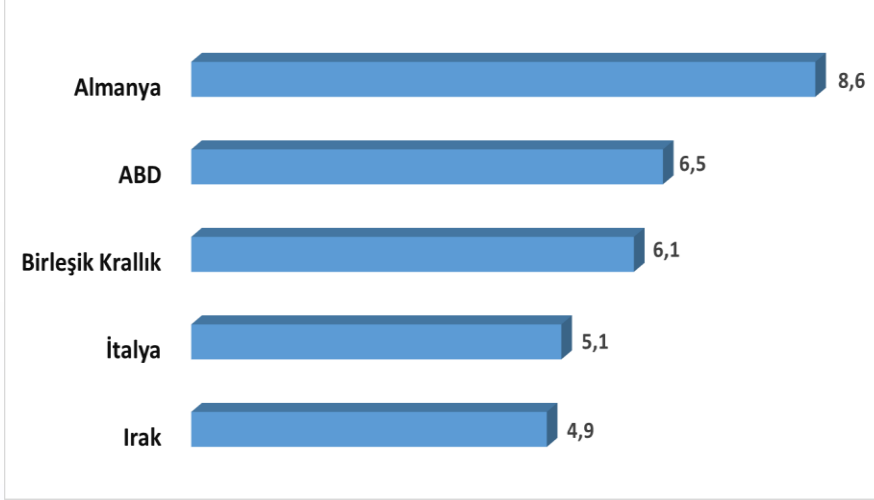
FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	Ocak		
	FASIL ADI	2021	2022	% Değişim
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	2.625,1	8.959,3	241,3
72	Demir ve Çelik	1.661,9	2.697,3	62,3
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	2.058,2	2.440,9	18,6
39	Plastikler ve mamulleri	1.124,5	1.660,8	47,7
85	Elektrikli Makine ve Cihazlar	1.521,4	1.492,7	-1,9
87	Motorlu kara taşıtları	1.154,7	1.017,8	-11,9
29	Organik kimyasal ürünler	561,8	962,8	71,4
71	Kıymetli ve Yarı Kıymetli Taşlar	1.501,9	743,7	-50,5
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	297,4	651,7	119,1
10	Hububat	290,2	484,5	67,0

Kaynak: TÜİK

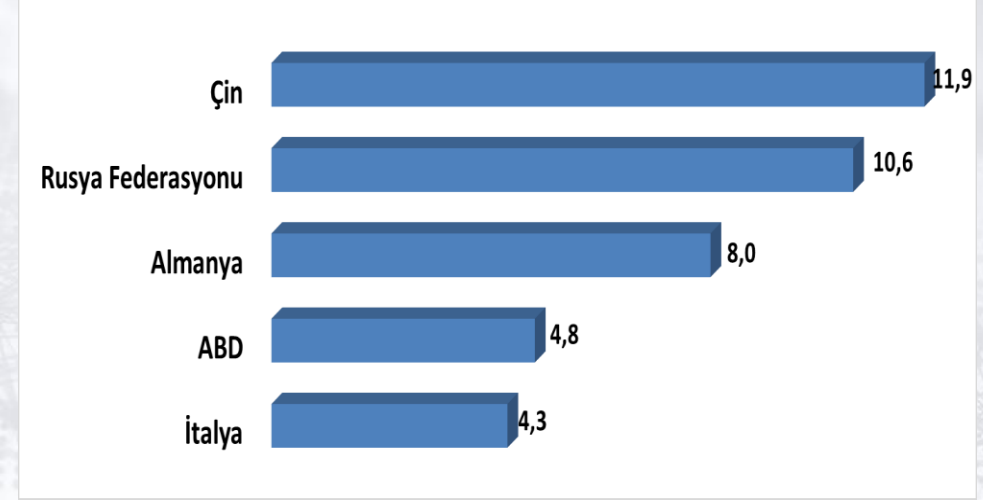

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

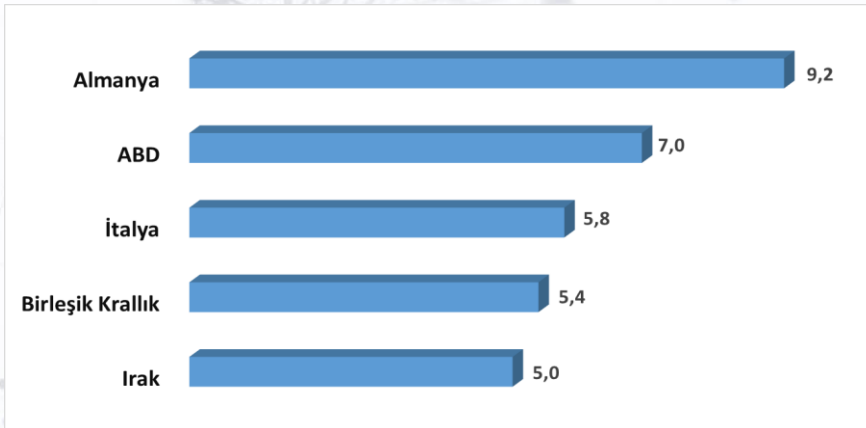
2021 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

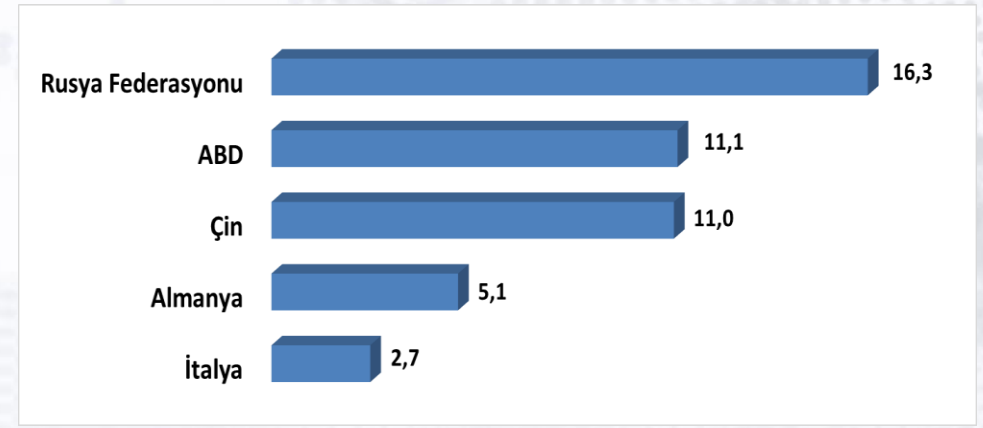
2021 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2022 Ocak Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2022 Ocak Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	OCAK			
	2021	2022	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	6.444,5	7.325,5	41,6	13,7
B- DİĞER ÜLKELER	8.556,7	10.267,6	58,4	20,0
1- DİĞER AVRUPA	1.881,8	2.231,7	12,7	18,6
2- AFRİKA	1.299,4	1.930,6	11,0	48,6
Kuzey Afrika	792,5	1.192,9	6,8	50,5
Diğer Afrika	506,9	737,7	4,2	45,5
3- AMERİKA	1.353,6	1.791,1	10,2	32,3
Kuzey Amerika	1.007,5	1.360,0	7,7	35,0
Orta Amerika ve Karayip	139,7	180,5	1,0	29,2
Güney Amerika	206,4	250,6	1,4	21,4
4- ASYA	3.896,7	4.191,7	23,8	7,6
Yakın ve Ortadoğu	2.788,2	2.994,7	17,0	7,4
Diğer Asya	1.108,5	1.197,0	6,8	8,0
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	88,0	85,9	0,5	-2,4
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	37,1	36,8	0,2	-0,8
GENEL TOPLAM	15.001,2	17.593,1	100	17,3

Kaynak: TÜİK

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	OCAK			
	2021	2022	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	5.746,2	6.316,4	22,5	9,9
B- DİĞER ÜLKELER	12.319,1	21.715,3	77,5	76,3
1- DİĞER AVRUPA	3.052,2	6.149,9	21,9	101,5
2- AFRİKA	479,2	1.884,5	6,7	293,3
Kuzey Afrika	322,4	1.096,4	3,9	240,0
Diğer Afrika	156,8	788,1	2,8	402,5
3- AMERİKA	1.290,1	4.039,8	14,4	213,1
Kuzey Amerika	795,4	3.206,1	11,4	303,1
Orta Amerika ve Karayip	66,2	229,8	0,8	247,2
Güney Amerika	428,5	603,9	2,2	40,9
4- ASYA	6.240,8	9.497,6	33,9	52,2
Yakın ve Ortadoğu	1.777,1	2.802,9	10,0	57,7
Diğer Asya	4.463,7	6.694,7	23,9	50,0
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	46,2	142,8	0,5	208,8
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	1.210,4	0,1	0,0	-99,9
GENEL TOPLAM	18.065,3	28.031,7	100	55,2

Kaynak: TÜİK

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

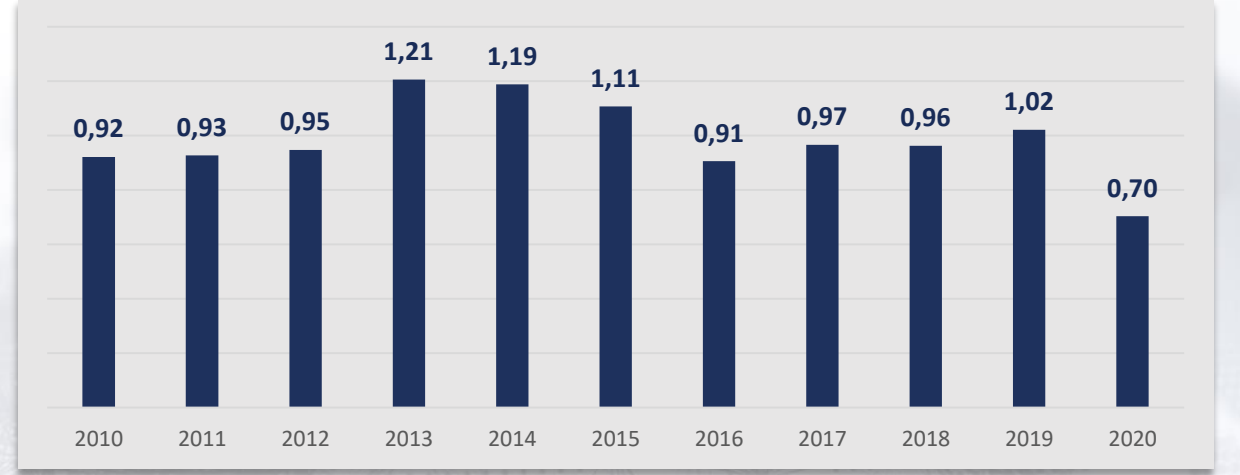
2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %0,7 düzeyindedir.

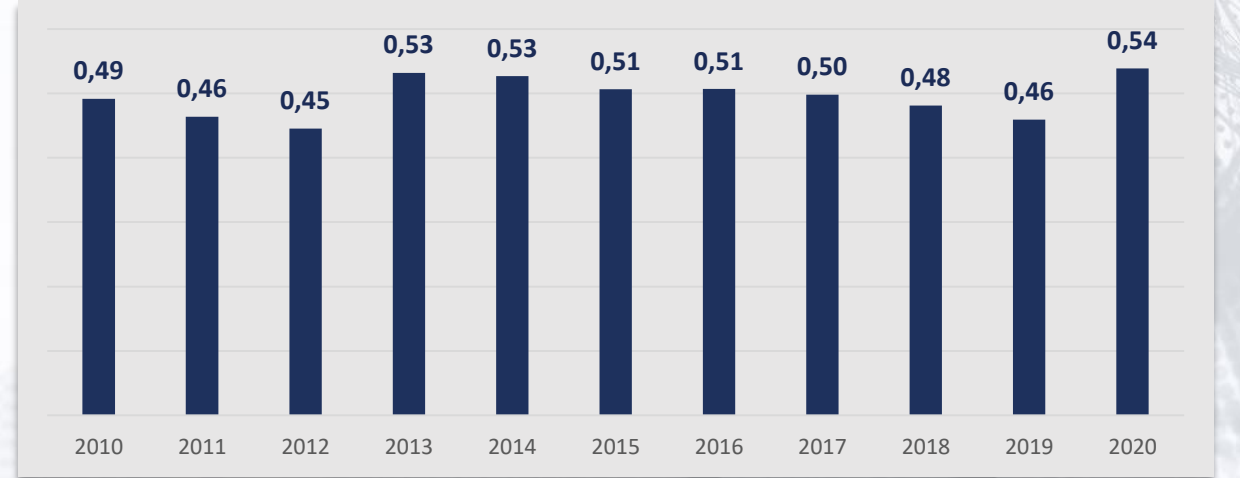
Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,54 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Kasım			Ocak-Kasım		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	3.167	5.132	62,0	31.725	51.257	61,6
Taşımacılık Geliri	1.471	2.289	55,6	14.633	21.544	47,2
Seyahat Geliri	886	1.813	104,6	9.548	19.380	103,0
İnşaat Geliri	31	43	38,7	254	404	59,1
Sigorta ve Emeklilik	140	222	58,6	838	2.332	178,3
Finansal Hizmetler Geliri	45	42	-6,7	334	541	62,0
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	24	12	-50,0	191	195	2,1
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	180	216	20,0	1.868	2.227	19,2
Diğer İş Hizmetleri Geliri	246	270	9,8	2.327	2.532	8,8
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	16	53	231,3	125	411	228,8
Resmi Hizmetler Geliri	24	26	8,3	337	285	-15,4
Milyon Dolar	Kasım			Ocak-Kasım		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	2.045	3.216	57,3	20.775	27.818	33,9
Taşımacılık Gideri	723	1.207	66,9	7.191	10.838	50,7
Seyahat Gideri	49	264	438,8	985	1.524	54,7
İnşaat Gideri	3	5	66,7	31	25	-19,4
Sigorta ve Emeklilik Gideri	218	314	44,0	1.676	2.791	66,5
Finansal Hizmetler Gideri	56	164	192,9	543	1.113	105,0
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	171	199	16,4	1.942	2.268	16,8
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	249	222	-10,8	2.618	2.512	-4,0
Diğer İş Hizmetleri Gideri	455	529	16,3	4.088	4.830	18,2
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	19	27	42,1	216	279	29,2
Resmi Hizmetler Gideri	53	217	309,4	873	955	9,4

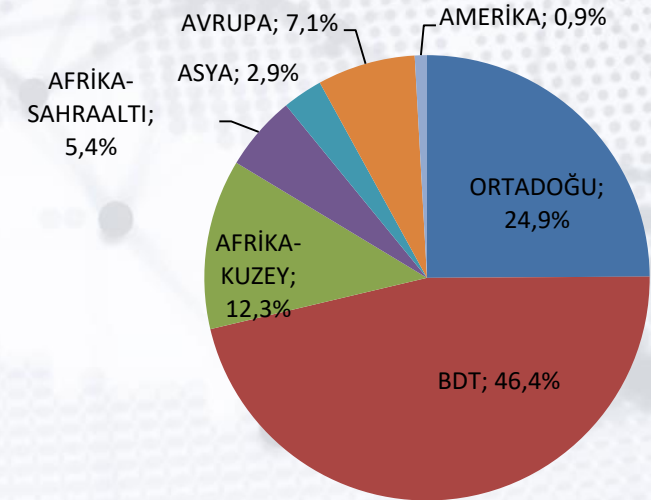
Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (\$)	Kümülatif Proje Bedeli (\$)	Ort. Proje Bedeli (\$)
1971-2002	2426	48	49.750.177.407	49.750.177.407	20.507.081
2003	339	35	6.397.601.656	56.147.779.063	18.871.981
2004	477	36	8.630.027.566	64.777.806.629	18.092.301
2005	451	33	12.914.620.409	77.692.427.039	28.635.522
2006	577	35	22.410.201.125	100.102.628.163	38.839.170
2007	617	45	25.822.087.367	125.924.715.530	41.851.033
2008	667	39	24.685.207.075	150.609.922.606	37.009.306
2009	508	45	20.210.153.992	170.820.076.598	39.783.768
2010	633	50	23.759.136.157	194.579.212.754	37.534.180
2011	561	51	24.432.626.988	219.011.839.742	43.551.920
2012	549	49	31.649.824.190	250.661.663.932	57.649.953
2013	438	50	31.254.058.477	281.915.722.409	71.356.298
2014	360	54	26.650.861.975	308.566.584.384	74.030.172
2015	287	57	23.885.307.446	332.451.891.830	83.224.068
2016	221	56	14.958.398.086	347.410.289.916	67.685.059
2017	332	52	17.384.703.669	364.794.993.585	52.363.565
2018	378	53	22.813.446.170	387.608.439.755	60.353.032
2019	532	45	19.356.701.707	406.965.141.462	36.384.778
2020	356	36	15.238.764.279	422.203.905.740	42.805.518
2021	384	40	29.328.771.697	451.532.677.438	76.377.010

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2020 yılında 40 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin ve ABD'den sonra 3. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2021 yılı itibarıyla)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

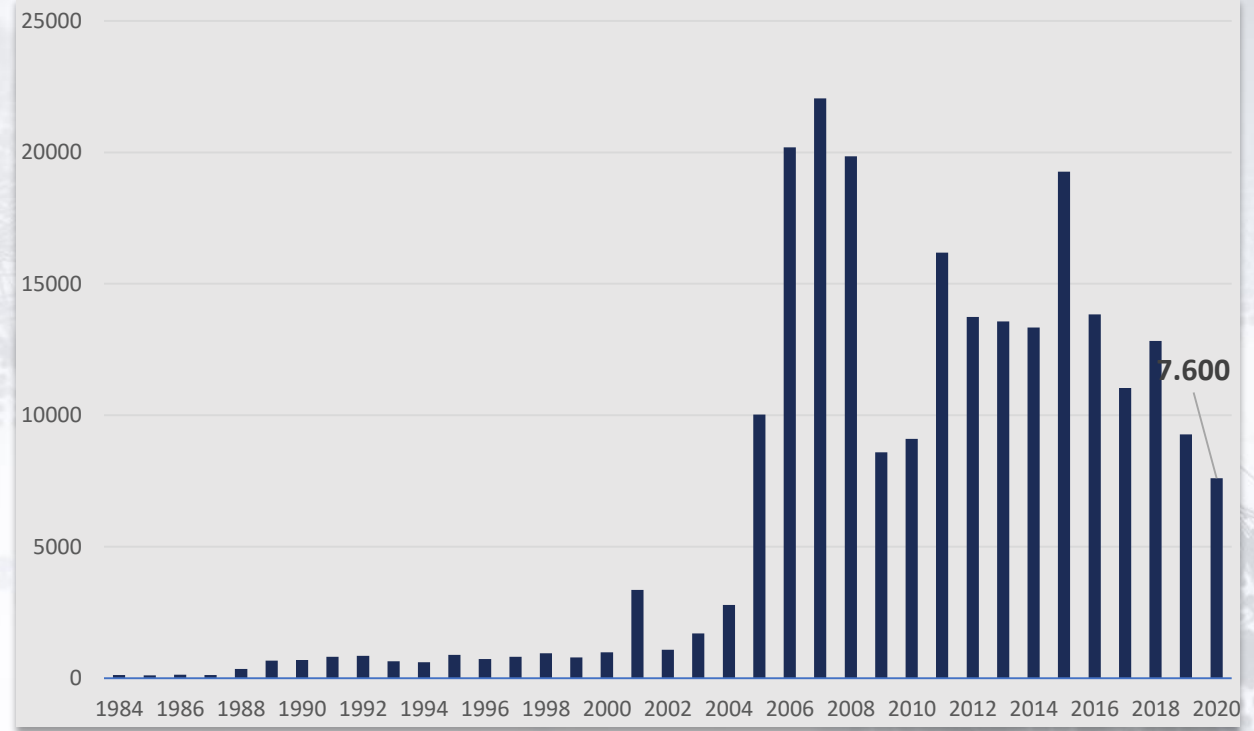
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD
2. Almanya
3. Arnavutluk
4. Avusturya
5. Avustralya
6. Azerbaycan
7. BAE
8. Bahreyn
9. Bangladeş
10. Belçika
11. Beyaz Rusya
12. Bosna Hersek
13. Brezilya
14. Bulgaristan
15. Cezayir
16. Çek Cumhuriyeti
17. Çin Halk Cumhuriyeti
18. Danimarka
19. Endonezya
20. Estonya
21. Etiyopya
22. Fas
23. Filipinler
24. Finlandiya
25. Fransa
26. Güney Afrika
27. Güney Kore
28. Gürcistan
29. Hindistan
30. Hırvatistan
31. Hollanda
32. İngiltere
33. İran
34. İrlanda
35. İspanya
36. İsrail
37. İsveç
38. İsviçre
39. İtalya
40. Japonya
41. Katar
42. Kazakistan
43. Kırgızistan
44. Kuveyt
45. K.K.T.C.
46. Kanada
47. Kosova
48. Letonya
49. Litvanya
50. Lübnan
51. Lüksemburg
52. Macaristan
53. Makedonya
54. Malezya
55. Mısır
56. Moğolistan
57. Moldova
58. Malta
59. Meksika
60. Norveç
61. Özbekistan
62. Pakistan
63. Polonya
64. Portekiz
65. Romanya
66. Rusya
67. S. Arabistan
68. Sırbistan-Karadağ
69. Singapur
70. Slovakya
71. Slovenya
72. Suriye
73. Sudan
74. Tacikistan
75. Tayland
76. Tunus
77. Türkmenistan
78. Ukrayna
79. Umman
80. Ürdün
81. Vietnam
82. Yeni Zelanda
83. Yunanistan
84. Yemen
85. Gambiya

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2020 döneminde kümülatif olarak 224,9 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2020 yılı Kasım ayında 665 milyon dolar giriş yaşanırken 2021 yılı Kasım ayında 902 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

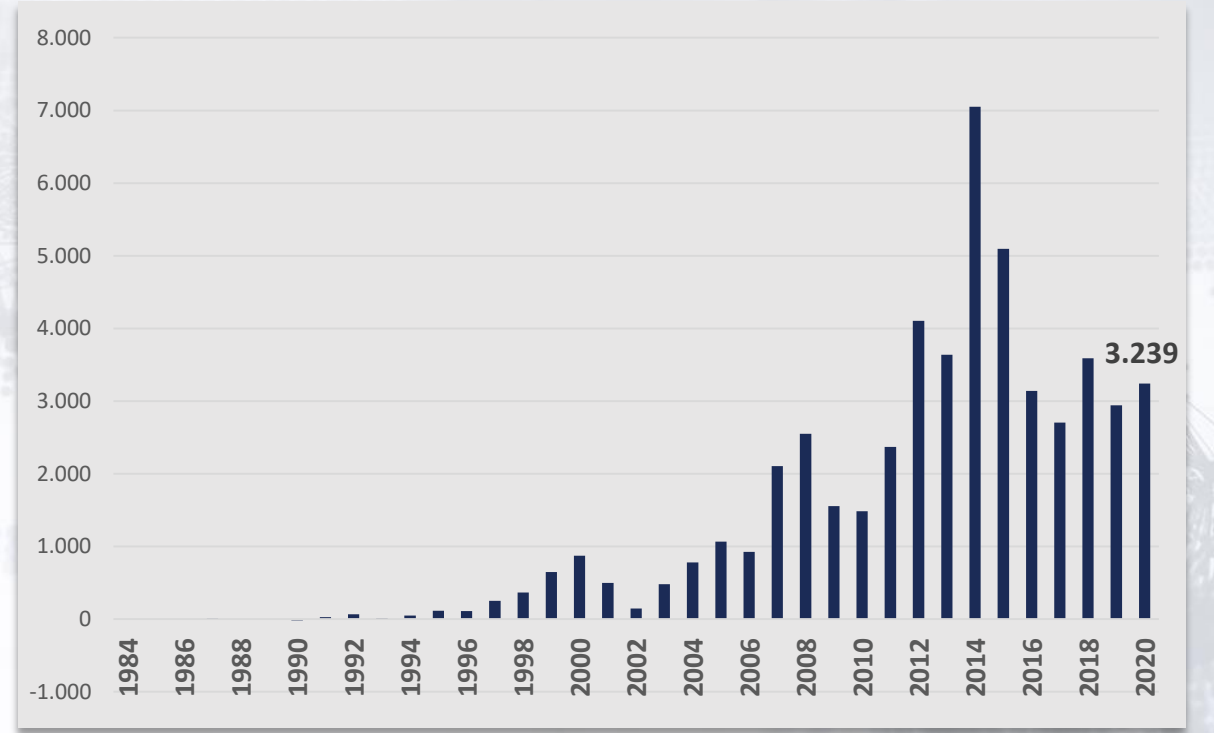

Kaynak: TCMB

- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2020 yılına kadar kümülatif olarak 48,8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2021 yılı Kasım ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %43,7 oranında artış ile 543 milyon dolar olmuştur.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

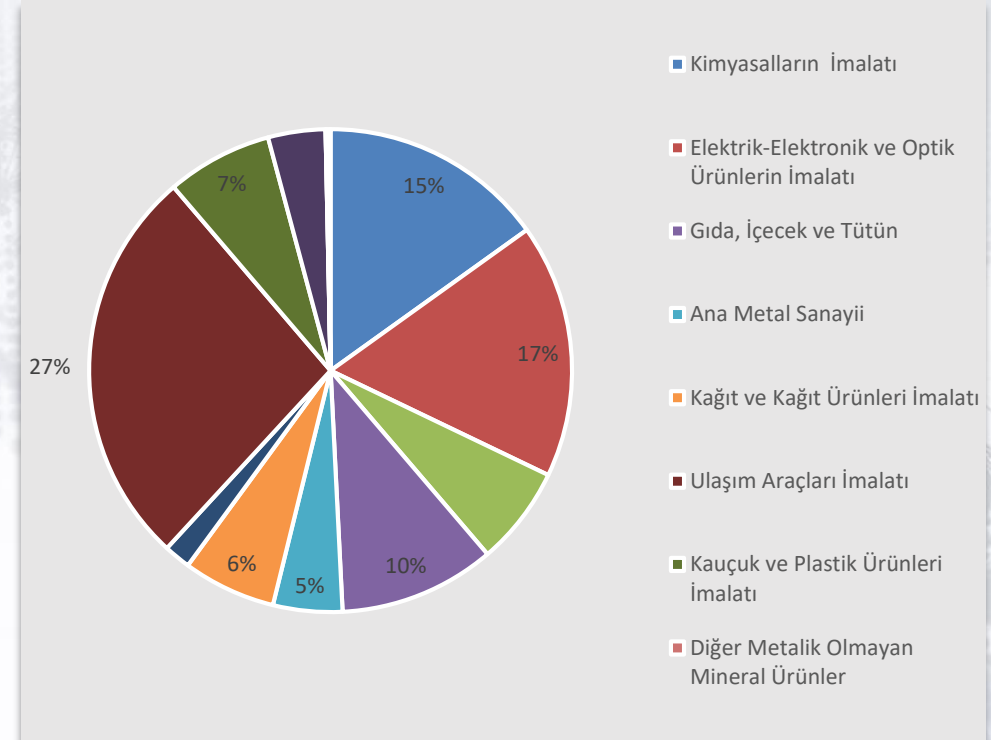

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

Milyon Dolar(\$)	Yıllık		Ocak-Kasım	
	2019	2020	2020	2021
TARIM SEKTÖRÜ	23	21	15	144
SINAI SEKTÖRÜ	2.103	1.358	1.079	1.690
Madencilik ve taşocakçılığı	83	133	109	50
İmalat	1.930	1.172	918	1.510
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	89	52	51	129
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	1	1	1
HİZMETLER SEKTÖRÜ	3.752	4.412	3.655	4.930
TOPLAM	5.878	5.791	4.749	6.764

Kaynak: TCMB

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (Ocak-Kasım2021)

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2020 DYY (Milyon Dolar)	2021 DYY Kasım (Milyon Dolar)	2021DYY Ocak-Kasım (Milyon Dolar)
1	İrlanda	237	111	221
2	Almanya	287	86	435
3	Hollanda	598	74	934
4	İngiltere	474	36	1.152
5	Amerika Birleşik Devletleri	813	28	1.150
6	Çin	0	16	89
7	Fransa	168	7	102
8	Güney Kore	50	7	345
9	Japonya	149	6	256
10	İspanya	87	5	50
11	Kuveyt	60	5	56
12	Birleşik Arap Emirlikleri	65	4	491
13	Bulgaristan	1	3	5
14	Lüksemburg	425	3	347
15	İsviçre	162	3	431
16	Güney Afrika	2	2	2
17	İsrail	0	2	2
18	Avusturya	57	1	97
19	Belçika	73	1	65
20	İtalya	977	1	37
LİSTE TOPLAMI		4.685	401	6.267
TOPLAM		5.791	405	6.764

Sıralama 2021 Yılı Kasım ayına göre dir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

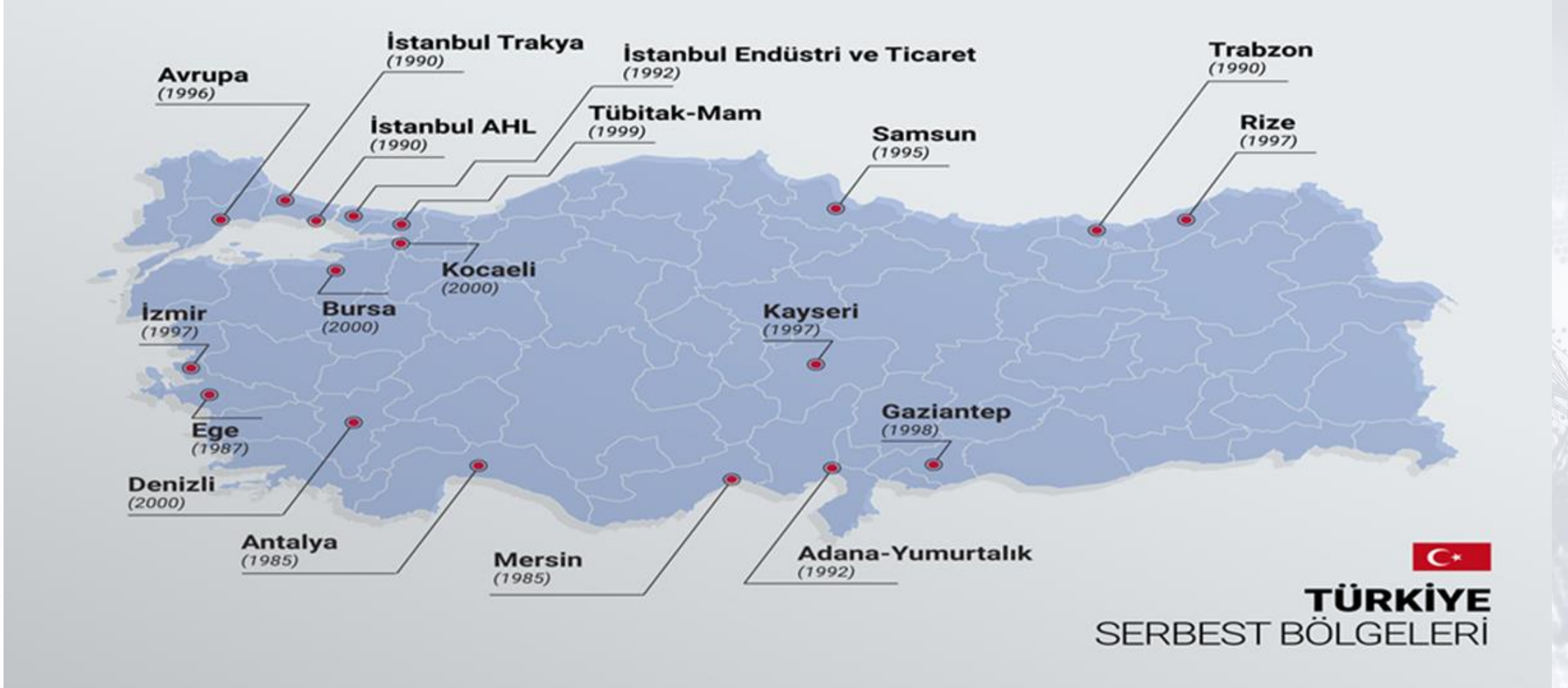

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2021 yılı Aralık ayı itibarıyla 85.248 kişilik istihdam sağlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar-Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde **İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi** ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile **yazılım ve bilişim** sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar-Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile **istihdam ve kira** destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar **öncelikli yatırım konuları** arasına alınmış ve **5. bölge** yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde **yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin** hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Yurtiçinden Bölgelere	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574	3,466
Bölgelerden Yurtdışına	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727	9,755
Yurtdışından Bölgelere	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028	7,073
Bölgelerden Yurtiçine	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729	4,325
TOPLAM TİCARET HACMİ	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058	24,618

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

➤ **2021 yılında serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi 24,6 milyar dolar olmuştur.**

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)

9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Mauritius (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)

18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Katar *
24. Lübnan*
25. Sudan*

(*) İç onay sürecinde

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya
4. Ukrayna
5. Somali

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Pakistan
7. Kamerun
8. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
9. Körfez İşbirliği Konseyi
10. Cibuti
11. Çad
12. Seyşeller

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmüştür. 2022 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını Endonezya yürütecektir.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Hali hazırda **113** ülke, **171** Merkezde (**3'ü** Daimi Temsilcilik) **165** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.